

UNDER HÄXBÖLES SOL

SIGRID BACKMAN

UNDER
HÄXBÖLES SOL

HELSINGFORS
HOLGER SCHILDTS FÖRLAG

HELSINGFORS 1935.
J. SIMELII ARVINGARS BOKTRYCKERI AB

Över Häxböle by, dess gårdar och torp, dess ängar och potatisåkrar dallrar sommar-nattens halvdager. Det är ganska tyst i fähus och fårkättar, tyst i loft och drängstugor.

Därnere i dalen speglar Häxböle sjö sina lövskogsklädda stränder i milsvida vatten-speglar. Ett stenkast från stranden ligger Vävars, nattsvalt bland fruktträd och dagg-stänkta krusbärsbuskar. Med stenfoten i vat-tenbrynet står badstugan och speglar sin röd-vita fägring.

Djupare än nu kan stillheten aldrig vara. Allting bidar uppståndelsen, den evigt åter-kommande: soluppgången.

Försynt, omärkligt börjar färgspelet i öster. En mänsklig tunga förstummas nästan, blir till en svag viskning inför den begynnande symfonin. Endast ögat kan i undran följa de skiftande färgskalorna. Men så är det ju

också Urkonstnären som målar och spelar för de vaknande jordebarnen.

Den första som vaknar i byn är en sångfågel i strandbjörken. Den visslar till ett tag och om någon minut är hela småfågelkören församlad. Dagens konsert tar vid.

På Vävars öppnas ett fönster mot sjösidan och någon skymtar fram mellan prunkande fönsterblommor. Någon förrättar kanske sin morgonandakt i stum beskådan av undret vid horisonten.

Det mångskiftande färgspelet övergår småningom i en förklarad guldton. Guld ligger redan över stränderna, över strandstenarna, över varje grässtrå. Guld tränger in genom väggspringor i loft och bodar, guld lägger sig i rutor och ränder på stuggolv och blommiga kammarväggar.

Det är en rikedom och välsignelse utan like på denna skapelsens morgon, evigt gammal och ständigt ny.

Men hör bara, vilket gällt och lustigt skri som nu skär genom byn. Det är tuppen på

Skrivars, som vid detta laget låter hela Häxböle veta vad klockan är slagen. Tuppen på Vävars svarar. Från biskopens sommarvillan på andra sidan sjön ljuder ett avlägset kuckelikuu. Oxar råma, i stiorna skrika små griskultingar hjärtskärande på mat. Den muntraste rapsodi på kreaturslåtar spelas nu upp i byn.

Okammade dejor börja tackla ned för knarande loftstrappor, drängar skynda lagom till stall och hästhagar, medan minderåriga pigor löpa till stiorna med skvalpfulla ämbar och stävor.

I det profana skramlet blandar sig redan en ny ton. Det är den nya tidens ljudapparat radion, som från skräddar Liljefots stuga uppe i stenbacken gör sig hörd över Häxböles höjder och dalar. Här bjuds på psalmsång och orgelbrus för intet och för alla.

Vävars ensam ägarinna, fröken Anna Gunilla Katarina Fågelflykt, stiger just ut på sin förstutrappa. Hon svänger gladeligt en stor trädgårdssax: hon står just i beråd att gå åstad och tukta det alltför yppiga buskgärdet vid grinden.

Hon stannar en stund på trappan och lyssnar till de många sällsamma ljuden denna morgonstund.

Rösten i radion dominerar. Här frammanas tvåtusenåriga bilder och berättelser ur den fattige nazaréens liv. Talaren är tydligen ett stycke poet, eftersom han kan göra de mest utslitna motiv nya och levande. Berättelsen om liljornas skrud som överglänser Salomos purpurmantlar är åter sann och rörande och majestätiskt ödmjuk som naturen själv. Och Jesus, Josefs son, mannen som en gång inte blott i sköna dikter och liknelser, utan även i levnad sade människorna den bittra sanningen om livet, han vandrar åter denna sommarmorgon med tysta fjät på Häxböles ringa stigar.

Den lyssnande slår sig ned på trappbänken. Hon måste verkligen ge sig tid att sitta stilla en stund. För de mångahanda arbetsuppgifterna glömmer hon ofta att bruka sin frihet och sitt oberoende i den nyinköpta mödernegården. Hon glömmer stundom att hon redan fullgjort sin lärarinnemission i medborgarskolan därborta i Dumfors köping och att

hon nu har frihet att lyssna och njuta och tänka på vad henne behagar att tänka.

Alltjämt höres rösten frammana dragen av den store religionsstiftaren, och hon undrar om någon nånsin berättat om den mannen att han log. Man har vittnat om hans vrede, hans ångest, hans bedrövelse, hans medlidande. Men ha hans drag någonsin fullkomnats i ett leende? Kanske. Kanske log han ändå den segrande gudens förborgade leende. Kanske log han innerligt över Pilatus, över Judas och över alla de små som drevo gäck med honom? Denna förmodan har ofta sysselsatt Anna Fågelflykts tankar.

Hon hör huru ivrigt rösten nu ropar ut den världshistoriska ogärningen, den barbariska korsfästelsen, dödsstraffet som ett universalmedel för vinnande av frid och salighet. Till varje pris vill predikanten tvinga lyssnarna att taga förnuftet till fånga under trons lydnad, vilket förfarande många av häxbölingarna verkligen torde praktiserat. För sin del torde Anna Fågelflykt föredra att underordna tron förnuftet, vilken livsinställning hon prövat såväl i nöd som lust och vilket

hon funnit vara med rätt och ärlighet överensstämmande.

En ledsam störning i utsändningen gör sig nu gällande, vilket ger den lyssnande anledning att gå till arbetet.

En av de roligaste bland arbetslekar torde vara att klippa och forma en vild hagtornshäck. Visserligen fordras mycken kraft i armarna och ögats fulla och odelade uppmärksamhet, men då de vilda och uppriska skotten falla för saxen, är klipparen som en segervinnare.

Förvisso är även Anna Fågelflykt nu stolt och glad vid sin sysselsättning. Och även Fritzi, hennes förnäma katt, blir vid denna lekfulla förrättning försatt i ett blixtrande humör. Med ytterlig spänning i varje fiber av sin kropp jagar och beskjuter den de fallande bladen och kvistarna som vore de flygande paradisfåglar. Den lekar kurragömma med dem och gör språng och krumbukter graciösare än en konstdansös. Ett härligt gåtfullt kattexemplar, denna Fritzi, ett ständigt studieföremål för sin matmors forskning i naturens

hemlighetsfulla uppenbarelsebok. Att de visa gamla egyptierna dyrkade katten som ett heligt väsen, finner hon inte alls vara någonting att skratta åt.

De intet ont anande, såväl matmor som katt, rycka plötsligt till vid ett häftigt hundskall. Utanför grinden morrar en hund, en stor hund i rasande ilska. Hunden följer tydligen med Skrivarspensionärerna, herrar Kaspern, von Fahnfelt och Schlager, som synas vara stadda på färd till morgonbadet i Häxhöle sjö. Med oförliknelig högdragenhet bära de två förstnämnda denna morgon det äkta ståndets insignier på fötterna — broderade tofflor — och till yttermera visso äro de sprättigt omgjordade med råsidenbälten, fullströdda med handsydd stellaria. De hälsa något von oben på Anna Fågelflykt. Hon småler, hon känner till deras mentalitet. Dessutom råkade hon vid senaste folkfest i egenkap av festbestyrelsemedlem i dispyt med dem angående programmet. Kaspern envisades med att vilja hålla föredrag om det äkta ståndets kulturella betydelse. Men trots att han i detta i sig själv så lofvärda företag

livligt understöddes såväl av kyrkoherde Bockstadius som av sin vän von Fahnfelt, kunde fröken Fågelflykt inte avhålla sig från skratt, i all synnerhet då ändamålet med festen endast var anskaffandet av nya brandredskap till byn.

Meningsutbytet slutade med att fröken Fågelflykt i tysthet avlossade ett kameraskott mot de två herrarna. Manövern gick så hastigt, att de inte hunno värja sig, förrän hon redan hade gömt deras älskvärda konterfej bland porträtten i sin kaukasiska ormskinnsportfölj.

— Var god och lugna hunden, ber kattens beskyddarinna.

— Schasa ni in er katt så lugnar sig hunden, får hon till svar.

Men här lyder hon inga befallningar. Med ett gnistrande ögonkast lyfter hon upp sin katt. — Spotta, Fritzi, säger hon.

Och Fritzi spottar så fint som endast en katt kan göra det. Och trots de tre vandrande herrarnas djupa allvar, måste fröken Fågelflykt skratta igen.

De vissla på hunden och fortsätta färden

ned till badstranden, medan de brokiga badkapporna som de slängt över skuldrorna vajar kring dem som feststandar.

Skrivars, ja det är egentligen ett ganska besynnerligt ställe. Mitt i byn ligger det uråldriga tabernaklet. De ursprungligen vitmålade fasaderna stå numera överdragna med en gråbrun patina av landsvägssmuts och damm. Stora landsvägen snuddar nämligen vid husknutarna, varför byggnaden nästan ständigt står insvept i tjocka dammoln och stinkande bensinångor från förbirusande motorvagnar. Det förljudes att gården på sin tid haft rang och värdighet av bondställe eller rusthåll, men under decenniernas lopp har den urartat till s. k. herrgård. Vilka alla som varit ägare till det gamla Skrivars hålla inte ens häxbölingarna själva reda på, gården har ofta bytt ägare och även tjänarna skifta vanligen med de olika årstiderna.

Gårdens ålderdomliga namn härleder sig troligen från analfabeternas tidsålder. Man kan tänka sig med vilken min någon mäktig skriv-

kunnig rusthållare satt här och skrapade ihop protokoll i och för rättegång, vigsel, begravning eller andra tillkrånglade scener i den mänskliga komedin, medan klienterna stodo mållösa inför den påfrestande förrättningen att rita sina bomärken under papperen.

Att gården fortfarande gör rätt för sitt namn är en lustig tillfällighet. Faktum är nämligen att här alltjämt skrivs och knackas ihop aktstycken av många olika slag.

Den nuvarande ägaren, kammarrådet Gullklo, är själv en av byns vältalare, dendär uppträder vid de tillfällen där tal är av nöden. Och trots att han är ett så självrådigt kammarråd att han inte håller sig med någon kammarrådinna, är han sällskaplig och vänsäll, varför han samlat kring sig en klunga pensionärer, huvudsakligast överansträngda husfäder och äkta män, som här blott til lyst befatta sig med jordbruk, men som bruka ordet med så mycket djupare allvar. Om somrarna dväljas här även splittermoderna skalder, behäftade med gammaldags åkommor såsom Weltschmerz, Sturm und Drang m. m. Vanligen bli de ändå botade under

sommarens lopp. Luften i Häxböle skänker dem alltid hälsans rosor på kinderna och därmed även en ljus och förnuftig livsåskådning. Mången överansträngd maskinmänniska har också tillbringat sin sommarferie i Häxböle och här profiterat av den stärkande luften.

Men det är som förgjort att även drängarna och de små husjungfrurna på Skrivars trängta till det skrivna ordets flöden. Och då det här ibland är si och så med handstilen, tryggar man sig till den gemensamt inköpta skrivmaskinen. Kärleksbrev behöva därför inte numera som i forna tider vara kråkfotsproblem, de kunna vara tydligt tryckta och profetiska som paragraferna på ett deklara-tionsplakat.

Men än sålänge skola vi inte närmare bekantgöra oss med folket på Skrivars. Herrar Kasperson, Fahnfelt och gulnäbben Schlager, de präktiga stamgästerna, sågo vi ju redan skymten av. De bada förresten som bäst i Häxböle sjös milda böljor därnere i dalen.

Låt oss en afton träda in på Vävars, göra en rundvandring i fröken Fågelflykts hem.

Det är redan sent, men västersolen lyser ännu in i arbetsrummet. Vi märka strax att vi hamnat in i en väveriverkstad. Lustigt nog väves det ännu i dag som är på Vävars, likasom det skrives på Skrivars.

Ett nyss påbörjat arbete lyser oss i ögonen från vävstolen vid fönstret. I fina spända trådar löper ränningen som strängar på ett instrument, medan preludierna till en färgglad bildkomposition redan dallra på strängarna.

Väverskan se vi inte en skymt av denna kväll, men hon skall säkert ändå inte vredgas, då vi nu ta hennes residens i beskådande. Vi få ju också endast se, men inte röra.

Av bildväven se vi än sålänge endast ett stycke azurblå rymd, där en ensam fågel glider fram. Befinner den sig kanske i strato-

sfären? Av land och hav skönja vi ännu inte en strimma. Men att skapelseakten här skall fullbordas i en harmonisk dikt, det tvivla vi inte på, så fintrådig är ränningen och så mångskiftande är inslaget, där det i mjuka härvor tornar upp sig på bord och stolar.

Men vad mera skola vi här ta i beskådande? Kanske en rya, vävd någongång i forntiden. Här framställes en kvinna, sittande i tortyrbänken i kyrkfarstun, medan kristna församlingssystrar och bröder mysande betrakta spektaklet. I ryans bård läsa vi de i rött och svart invävda orden: Storögdon i Häxböle i kyrktukton för sino trolldom.

Den som älskar museiföremål skall också kasta ett öga på piphyllan i vrån. Vi kunna strax svara för, att det inte är fröken Fågel-flykt som betjänar sig av denna pipparad. Hyllan finnes där blott som ett lustigt minne från sagornas tid. Här finnas pipor med alslånga rödläderskaft och grannmålade porslins-huvuden. Pjäserna äro t. o. m. döpta och heta

Mina, Fina, Stina o. s. v. Och här finnas även korta träsnuggor med masurhuvuden som heta Snarvlon, Snurron m. m.

Men huru snart tröttnar man inte att beskåda livlösa ting, även om de besitta ett fastslaget konst- eller museivärde. Även i ett kejsarligt palats, där man långsamt skrider fram i hälarna på en rabblande gid, börjar man småningom hellre betrakta sina medvandrare i konstens och praktens salar. Vem kan egenligen i evighet begäpa exempelvis en furstinnas sammetschal, utan att få vidröra den ens med fingerspetsarna? Nej, det är som sagt roligare att smygse på medmänniskorna till höger och vänster. — Där stönar en dam i extas över en bräcklig, men oåtkomlig porslinsskål. Där suckar en historiskt överintresserad herre vid åsynen av en tung himmelsblå sidenridå för en historisk paradsäng, medan en yngling av sydländsk extraktion så förglömmar sig i konstnärlig beundran av en kvinnostaty, att han slår armarna kring den. Följden blir naturligtvis en svidande tillrättavisning av giden och diverse olikartade ögonkast från medåskådarna, medan vi småleende

konstatera, att det på en sann kotsälskares väg lurar faror alldeles som på konstnärens av gammalt kända törnbeströdda stig.

Men nu befinna vi oss på Vävars och dylika konstfrestelser behöva vi ju alls inte bli utsatta för i fröken Fågelflykts hem. Männe vi inte med bibehållet lugn kunna betrakta själva naturens levande konstfulla skapelser, de blommande växterna på fönsterbrädet. Se bara på kaktusarna med de blekröda blommorna. Ingen målare på denna lilla jord kan framtrolla denna färg. Den är oefterhärmlig, alstrad av de farligt stingande svärdformade bladens hemlighetsfulla saft. Förgäves jämföra vi den med kamelians glansiga rodnad, med terosens pudermättade kind. Den står i särklass bland blommor. Låt oss gå förbi den. Här få vi ändå inte knycka den minsta knopp eller stickling.

Men är det någon som älskar att betrakta burfåglar? Då finns här en präktig sångare att beskåda och lyssna på. Med bur och rubb och stubb är han upphissad nästan ända intill taket, på det att katten Fritzti inte skall

kunna nå honom med nos eller tass. Han är en visselkonstnär i den glada stilen och han utövar flitigt sin konst bakom gallret, varför vi inte behöva hysa någon oro för hans hälsa och välbefinnande.

Vi gå vidare och träda in i rummet bredvid väveriverkstaden. Här synes Fritzi denna kväll husera i full frihet och ensamhet. För ögonblicket har hon praktiserat sig upp på en bokhylla och lagt sig till vila på ett praktverk. Hon ligger med tassarna invikta mot den fina bringan och ögonen slutna till små springor. Hon ligger där orörlig och drömer som en asiatisk gud av mörkt skimrande metall.

Men vid den minsta knäpp i en stolkarm eller vid en flugas rörelse på tapeten spetsar hon öronen. Ögonspringorna vidgas något, framtassarna sträckas långsamt rakt fram, medan klorna lätt naglas i praktverket.

Även nu har Fritzi redan länge observerat flugan därborta på dörrposten. Som den borna jägaren vet och känner hon att en fluga bör jagas och även huru den bör ja-

gas. Men också vilan är just nu så full av behag.

Långsamt, nonchalant, tillsynes fullkomligt avsiktslöst praktiserar Fritzi sig ner från bokhyllan, går ljudlöst på tåspetsarna över golvet och sätter sig ned att i oskuld betrakta flugans gång på dörrposten.

Men i det rätta ögonblicket har hon med blixstens hastighet och precision slagit tassen på flugan och i nästa sekund har hon ätit upp den, på lek eller allvar, det kunna vi inte utröna. Se, sådan är katten och sådan tyckes även denna Fritzi vara, en mästare i jaktens överraskande och spännande lekar.

Vi gå nu vidare med lätta andefjät och träda över tröskeln till storstugan. Och varför skulle vi här börja betrakta de döda tingen, skåpen och bänkarna, så egendomliga de än äro, då här sitter en livslevande varelse försjunknen i läsning därborta i fönstersmygen?

Ett allvarligare flickansikte torde vi sällan få se. Är det kanske den första romanen hon läser, eller är det redan den sju och sjuttionde?

Hon ser upp ett tag, kastar en blick mot spiseln, där tekitteln skall hållas vid kokpunkten tills husets värdinna återvänder från kommittésammanträdet hos biskopen i kyrkbyn. Men strax tar hon åter itu med läsningen och där lyser något av äventyrets glans i hennes ögon. Med varje nerv lever hon med i boken. Kinderna glöda och håret virvlar kring ansiktet alldeles som om hon själv diktade, än med bävan och översinnlig glädje, än med sorg och medlidande. En osynlig åskådare är hon och samtidigt medspelerska med liv och själ.

Vi undra kanske över att hon inte öppnat dörren för någon fästman denna kväll, då hon är ensam i gården och då det såväl i Häxböle som i grannbyarna vimlar av aftonlediga sjungande och visslande drängar och bondsöner. Men hon låter oss undra så mycket vi vill. Hon vänder bladet och påbörjar redan ett nytt kapitel, där en ny person uppträder i diktens trollvärld.

Men nu ljuder en kort signal från ett bilhorn och den läsande kallas åter till verkligheten.

Det är biskopens vagn, hon känner igen signalen. Hon ser också att det är biskopen själv som ledsagar hem sin gäst från kommittésammanträdet. Hastigt gömmer hon boken i en bordslåda och går till sysslorna.

Kanske vi nu finna för gott att avlägsna oss lika ljudlöst och osynligt som vi nyss genom lyckta dörrar trädde in på Vävars.

Hos skräddarmästare Liljefot uppe i stenbacken är man vid detta laget helt och hållet inbegripen i ett affärsavtal. Visserligen är det endast mästarn själv och hans kund, förre pastorn Jim Aronson, som stillsamt avhandla saken, men med örat intill springan i kammardörren står Liljefots hustru och lyssnar med alla sinnen på spänn. Även sonen, skriftskoleyngligen Ossi, måste lämna studiet av katekesen på en stund och lägga örat intill nyckelhålet.

Samtalet i verkstaden föres så lågmält att endast hälften av resonemanget blir klart för fru Liljefot. Men hon kan mycket väl gissa sig till den andra hälften.

— Bara byxor lär det bli, mumlar hon och suckar.

Men Ossi har förstått saken så, att det endast är fråga om att vända de gamla, vilken möjlighet helt och hållet fördystrar det redan

nog så mörka perspektivet för fru Liljefot. Ja, då vet hon sannerligen inte huru familjen skall klara sig med utgifterna nästa vecka.

Fru Liljefot går och sätter sig vid sitt sprättningsarbete igen. Hennes funderingar kretsar nu envist kring pastor Aronsons benkläder. Hon undrar huru det egentligen kan löna sig att vända dem, så genomslitna och blanka som de äro både bak och fram. Hon såg dem ju sist i går när han var inne i andelshandeln och köpte en cigarr. Och vad kan en sådandär barskrapad en ha att betala med? Ingenting.

— Kammarrådet får betala, menar Ossi och sätter näsan i vädret. — Far är väl inte så dum att han börjar vända byxorna utan borgesförbindelse.

— Man vet inte, suckar fru Liljefot. Hon tycker sig ha märkt, att Liljefot blivit ganska konstig på senaste tid och hon misstänker, att det är dendär pratlådan som bär skulden till alltsammans. En sådan röra som den levererar: gymnastik, predikningar, dansmusik, skvallerhistorier om vartannat från morgon till kväll.

— Där går han redan, säger Ossi och kör näsan in i pelargoniebuskaget i fönstret.

Fru Liljefot skyndar även hon att genom ett lämpligt titthål mellan blommor och blader taga pastorn i beskådande.

— Du hade rätt, Ossi, far har lånat honom de bruna nödfallsbenkläderna.

Vidare säger fru Liljefot inte, hon styr raka vägen ut i verkstaden för att tala förnuft med sin man.

— Jag ville bara fråga, vad du egentligen tänker på, Janne.

Liljefot småler över sitt arbete. Han gör sig ingen brådska med att svara på hustruns fråga. Hon frågar ju också i tid och otid. Hon kan gärna fråga lite mera med detsamma.

— Tror du verkligen, Janne, att jag tänker åtaga mig att sprätta pastor Aronsons benkläder?

Liljefot sträcker sig efter måttbandet som mot vanligheten inte befinnes ligga kring hans hals, utan uppe på mönstersträcket. I förbifarten kastar han bara en liten blick på sin hustru.

— Männe du är riktigt frisk, Janne? Kan

du verkligen tro, att vi i längden kan leva av att bara sprätta? Är det klokt, säg, att ta emot arbete av de utfattigaste och låta dem som kan betala vänta med sina beställningar, tills de tröttnar och går?

Liljefot tittar litet på sin livsledsagarinna igen. Men denna höjer något på rösten.

— Har du mistat målföret, eller vad?

Över skraddarmästarns läppar kommer nu äntligen ett lugnt och klart: nå nej.

I samma stund slänger Ossi upp kammardörren. Det kan inte hjälpas, han måste hålla reda på huru husets affärer skötas, fastän han för egen del skulle ha nog med trosartiklar och andra svårartade pluggningshistorier.

— Man skall ha svart på vitt av sådana kunder, ljuder det klart och myndigt från kammarens innandömen.

— Läs dina läxor, pojke, säger Liljefot kort.

— Det gör jag också, men se, jag känner dedär herrarna på Skrivars. De är fattiga som kyrkråttor och de har bara skoj för sig från morgon till kväll, eller från kväll till morgon, allt hur det passar sig.

— Du vet och förstår så litet, pojke.

— Jag vet mycket. Jag vet allt vad som överhuvudtaget vets här i Häxböle. I ungdomsföreningen får man veta mycket.

— Lär så vara i alla skvallerföreningar, förmodar far Liljefot stillsamt.

Ossi vänder sig till sin kära mor och ropar:

— Jag undrar just varför farsan har ett så gott öga till dendär jubelmagistern.

Far Liljefot ler och tar sig en pris snus på äkta gammaldags skräddarmaner. Han blir smått på lekhumör, höjer blicken över glasögonen, riktar den på sin kära hälft och säger: — Ta mig katten, om jag vore fruntimmer och pastor Aronson ogift, skulle jag fria till karlen. Han är alltid lika ung och glad. Han kan verkligen konsten att vara lycklig fastän gift.

— Allt strunt sku vara gift, fnyser fru Liljefot. Där dallrar djup och sann överlägsenhet i hennes röst och blick.

Nu skrattar mäster synbarligen, men fullständigt ohörbart.

— Vad tusan angår det oss om de är gifta eller ogifta? Huvudsaken är att de betalar,

när de får sina paltor vända, ropar rösten från kammarn.

Föräldrarna i verkstaden kasta vitögon på varandra. Vems är felet att pojken blir uppkäftigare för varje dag som går? Nu är det för sent att komma fram med björkriset.

Tystnaden i verkstaden uppeggjar diktatorsämnet i kammarvrån. Här måste man verkligen bedriva en smula upplysningsverksamhet, tänker unge Ossian, biter av en ansenlig längd av en lakritspiska och går ivrigt tuggande ut i verkstaden.

Här gör han först ett rekordhopp över pressbocken. Därpå börjar han jonglera med ett sjukilos pressjärn, lyfter det först regelrätt uppåt, för det på rak arm utåt, sänker det nedåt, men övergår snart till de vildaste cirkelslängar.

Mor Liljefot pressar händerna mot tinnigarna och ber honom för allt i världen låta bli att väsnas, hon ber riktigt vackert. Men det blir inte slut på leken, förrän fader Liljefot själv hojtar till ett tag.

Ossi sätter sig nu på kanten av arbetsbordet, där det går bra att pendla med benen.

Han sväljer just den sista stumpen av lakritspiskan. Varpå han tar till ordet.

— Eftersom här pratas så mycket strunt som inte alls håller sträck, ber jag att få berättas för er hur saken egentligen förhåller sig med Skrivarsherrarna. Si, Skrivars är egentligen ett s. k. vilohem, ett vilohem, som det inte finns maken till i hela landet. Det är instiftat endast för gifta män, som där en längre eller kortare tid, allt efter behov, får vila sig från sina husfaderliga och äktenskapliga strapatser.

— Nej, tig pojke, säger fader Liljefot, det där begriper du dig inte på.

— Nåja, Gullklo skall förstås också ha någotslags fänigheter för sig, så klok han än i grund och botten kan vara, menar fru Liljefot. — Liksom männen inte skulle vila sig och ta ut sin rätt om de är hemma eller ute. Redan när biskop Fridelius på fröken Fågelflykts namnsdag en gång i förbifarten ytttrade sig om Skrivars rekreationshem förstod jag att det var något fjantigt med detdär gubbehmet. Aronson är en juvel av första graden. Och ändå Kasperson och von Fahnfelt,

dedär två sprättarna, som här fjäskade ut och in hela sommarn i fjol. Fastän de betalade ju ändå ordentligt ridbyxorna de beställde här. Inte sant, pappa?

— Pladdra mindre, säger Liljefot endast och knycker av tråden vid en fullbordad söm.

— Mejerskan från andelsmejeriet, som tillhör teaterkretsen i ungdomsföreningen, har berättat många historier om dem, inflickar Ossi. — Aronson till exempel har tre frånskilda fruar, medan Kasperson ändå slår rekord med fem giftermål och fyra skilsmässor. Han —

Här slår Liljefot knytnäven i bordet. — In i kammarn med dig ögonblickligen! Marsch!

Ossi slinker ned från bordet, tar i förbifarten ett höjdhopp över pressbocken och hamnar precis som han beräknat på kammarröskeln. Här vänder han sig ut mot verkstaden och presterar en så galant bugning, att mor Liljefot måste dra på smilbanden, så allvarstungt uppfostrarkallet än är.

Hon går och stänger dörren efter sitt framtidshopp och lyssnar en stund för att kontrollera dess göranden och låtanden.

— Märkvärdigt huru länge han håller på

med tredje trosartikeln. Och den som ändå är så tydlig och klar. Men han har inte lust och där är hela saken. Det är på lusten som allt beror. Förresten skrev han in sig alldeles för sent i kursen. Han är den enda sjutton-åringen bland idel fjorton- och femtonåringar. Kan du tänka dig, pappa, vad han sade i går kväll? Jo, att hela religionsplugget snart kommer att avskaffas och att det i stället skall sättas bara en kort morallära.

— Det sägs så mycket, kära Amanda. Men om du nu ville ta itu med att sprätta herr Aronsons benkläder. När du sprättar och jag syr ihop dem igen, blir strax både religion och moral tillsammanstagna.

Fru Amanda är för ögonblicket litet svarslös. Men så är Janne också alltid så befängd i talet.

— Aronson behöver sina benkläder ovillkorligen på lördag kväll, då jag på hedersord lovat leverera dem. Har du förstått, Amanda?

— Ack ja! suckar fru Liljefot. — Men vad det ändå är olyckligt med folk som inte är skötsamt. En karl skall väl ändå kunna hålla sig med ett par reservbyxor.

— Hm. Kanske det ändå inte är så olyckligt som du tror. Du har säkert aldrig hört den gamla ryska berättelsen, där det gällde att erövra skjortan av den lyckligaste mannen i hela riket. När det kom till kritan och den enligt sitt eget vittnesbörd lyckligaste människan var funnen, befanns han vara så fattig att han alls ingen skjorta hade på låren.

— Se här har du dem. Mäster framlägger de nämnbara till hustruns benägna påseende.

— Det är så mycket humbug i berättelser, Janne. Fastän i berättelser behöver man kanske inte ha så mycket på sig för att vara lycklig. Annat är det i det verkliga livet.

Fru Amanda Liljefot börjar syna plagget i sömmarna och hon kan inte låta bli att i tankarna jämföra stoffet med gardinerna i fröken Fågelflykts arbetsstuga på Vävars. Hon finner att de till och med skifta i samma färger: grått, brunt och gredelint. Hon minns huru rysligt mån fröken Fågelflykt var om gardinerna. I storstädningen fick man damma av dem endast med en fjädervippa. Tyget hade något franskt namn och fröken Fågelflykt förkla-

rade, att intet annat stoff silar och bryter ljuset med större mildhet.

Mäster letar efter en tygbit i lapplådan. — De svagaste ställena på knäna ävensom på stjärten måste vi förstärka med ett omärkligt foder av vindtyg. Det gäller nu att sprätta försiktigt. Har du förstått, Amanda?

— Kantänka. Det begriper jag lika bra som du. Men lätt är det ju inte att hantera denna härva.

Sprätterskans tankar gå likväl bort till Vävars igen. — Nanni, hushållerskan, visste ju berätta att fröken Fågelflykt ämnade testamentera sin gård till ett rekreationshem för förtryckta hustrur och uttröttade mödrar. Så att Häxböle skulle i så fall någongång i framtiden bli alldeles särskilt välsignat med vilohem. Men bra är det att någon också tänker på kvinnors väl. Eller vad säger du, pappa?

— Skada att fröken Fågelflykt inte redan nu i livstiden upplåter sin gård för ändamålet liksom Gullklo gjort med sin. Se då skulle vi få teater här i Häxböle, livslevande teater med levande mellanakter och tablåer och allt

annat fuffens därtill. Den teatern skulle säkert med framgång ta upp konkurrensen med ungdomsföreningens pjäser, säger Liljefot leende.

Kammardörren öppnas försiktigt, nästan ljudlöst. Det är bara Ossi, som hörde att man talade något om ungdomsföreningens teater, hans livs stora passion. Det är bara Ossi, som skulle kunna berätta om, hurudan teater där redan i dag som är spelas på Skrivars, huru Kaspersons femte svärmor utklädd kom till Häxböle o. s. v. o. s. v.

Men Ossi får inte berätta. Utan misskund jagas han in i kammarn igen.

Han fattar likväl demonstrativt posto på kammarröskeln. Han är hungrig efter det myckna plugget och han frågar vackert sin moder om det ännu finns kvar något av pannkakan och krusbärskrämen från i går.

Fru Liljefot är likväl så upptagen av sitt arbete och sina tankar att hon inte strax blir färdig att svara.

Men Liljefot ser på klockan. — Du får verkligen tänka på middagen, Amanda, säger han med stor bestämdhet.

Fru Liljefot kväver en gäspning. Håhhåå, att jagas från det ena arbetet till det andra, är kvinnans hårda lott.

Hon lägger ifrån sig pastor Aronsons benkläder som nu äro upplösta i sina enkla beståndsdelar.

Och hon går, men hon stänger köksdörren med sådant eftertryck att Liljefot finner sig föranlåten att kasta en lång filosofisk blick efter henne.

För en cirkulerande skvallerhistorias skull ha häxbölingarna under sistförlidna vecka förbrukat kaffe över det normala. Kaffet befordrar som känt talförmågan och stärker fantasin, men alstrar vid överförfriskning skadliga syror, som fräta hjärtat och blanda bort omdömesförmågan. Som förmildrande tillsats ha kvinnorna visserligen konsumerat socker och vetebröd, medan männen med tillhjälp av något starkare fluidum förvandlat kaffet till knorrar. Slutsatserna och kläm-marna ha därför i någon mån avtrubbats och då och då har något liberalt andragande fått smyga sig in i diskussionen.

Även på Skrivars har man förvandlat vatt-net till tuting, spelat lergök och pratat om sådant som sker tyst allt intill småtimmarna. Vad annat skulle man göra på ett rekrea-tionshem för uttröttade husfäder och äkta

män. Livet på landet har som känt sina evenemang alldeles som livet i staden har sina. Här kan t. ex. en Ossian Liljefots presentation på ungdomsföreningens teaterkväll ge stoff till en mycket livligare diskussion än en ryktbar aktörs såkallade glänsande scen-skapelse. Här kan ett föls födelse vara en lika glädjande tilldragelse som en prinsessas nedkomst om det så också vore med tvilling-prinsar. Och vilken sensation kan inte en stackars liten ungtupp göra, när han blir halshuggen på biskopens sommarvilla och när han därpå av biskopen själv, fint embal-lerad bland blommor och blader (tuppen nämligen) blir sänd som present till fröken Fågelflykt på Vävars! Ja, då är man till en början inte ens på det klara med vad man riktigt skall säga om saken.

Där ha vi alltså den ovannämnda skvaller-historien. Visserligen är den fullständigt överensstämmande med sanningen och verk-ligheten och skulle i och för sig inte alls vara någon skvallerhistoria. Detta blir den först då, när den går från mun till mun och kastas som en boll från den ena till den andra.

Kamaroffskij, främlingen bland pensionärerna på Skrivars, sitter tigande och röker sin cigarrett. Man bryr honom för den präktiga orrtupp han en morgon sköt i Skrivars hästhage och för att han på kvällen bytte krage och kravatt och smet i väg till Vävars med bytet. Man driver med honom även för att han omedvetet säger lustiga saker bara för det konstiga och oregelbundna språks skull han här måste tala. Årans och hjältarnas språk har ju alltid bjudit på knoppar och stötstenar för en ovan tunga.

Men Kamaroffskij skrattar och hjälper sina medgäster så gott han kan att driva med högst densamme Kamaroffskij. Vad annat skall en vinddriven människa göra, då hon hamnat bland människor som roa sig på sitt eget vis?

I varje fall behöver han ändå inte redogöra för sina förehavanden. Det rör ju ingen om han beger sig till Vävars en afton och lägger ned en egenhändigt skjuten orre för fröken Fågelflykts fötter. En trädgårdsmästarplats är någonting att fika efter för en man i hans ställning.

— Kanske biskop skall taga det plats hos freken Fögelflucht, förmodar Kamaroffskij.
— Men jag skall placere ett hundbomb under biskops bil, när han köra i Häxbele, tilllägger han och skrattar bullrande som en kosack.

Herr Schlager, weltschmerzkonvalescenten, instämmer. Han kan redan skratta som en frisk människa.

Även Jonas Kasperson gnäggjar istadigt mellan cigarrblossen.

Jim Aronson har sträckt ut sig på långsoffan i en avlägsen vrå av samlingsrummet. Denna gång är Aronson inte alls hågad förskämt, emedan han själv ämnar göra en bockningsresa till Vävars. Han vet att trädgårdsmästarplatsen där ännu är obesatt och då Skrivars börjar bli alltmera överbefolkat, hade han ingenting emot att tacka Gullklo och gå. Och får han hem sina egna benkläder denna kväll, vilket skraddarmästarn på hedersord lovade, är saken klar så till vida, att han drager åstad till Vävars gård. Uppträda inför fruntimmer i tillfällighetsbenklä-

der vill han ändå inte, så obetydlig klädsel-frågan än är för en man av Aronsons läggning, han som alltsen sin tidigaste ungdom vant sig vid att betrakta ting och situationer ur evighetssynpunkt. Men fruntimmer äro alltid fruntimmer. Även om de äro av respekabel ålder, se de endast det som för ögonen är.

En dörr darrar till för en veritabel teaterknackning.

Unge Liljefot träder in med ett par knivskarpt pressade benkläder uppburna i triumf på rak arm.

— Opp och hoppa! gal Kasperson bort mot långsoffan i vrån. — Här bringar skådespelare Liljefot högst egenhändigt hem fodralen till dina nedre extremiteter.

Aronson intar ett om möjligt ännu bekvämare rygggläge på soffan, kallar ynglingen till sig och anbefaller honom att lägga byxorna på soffkarmen. Med synbart välbehag betraktar han de skarpa pressveckan, de äro allt ett strå vassare än när han om morgnarna tar upp plagget från pressen mellan madrasserna, där de legat som slingerväxter i ett herbarium.

Aronson rör emellertid inte en fena och visar inte en min som skulle tyda på att han tänkte betala räkningen. Han ber endast hälsa pappa Liljefot på det hjärtligaste.

Ossian Liljefot bockar och tackar och skrapar med klacken, men han fördunstar inte. Han anser att betalning nu med naturnödvändighet bör följa.

Men Aronson blinkar inte ens, han ligger orörlig som en mumie. Vad annat kan en genompank människa göra! En präst som likt Aronson frivilligt avstått från kleresiets trygga brödkaka, sedan han rannsakat sig själv och avslöjat sin trosbekännelse som en from lögn, han har kanske flere hungerdagar i veckan än andra ordets arbetare. Han är en hjälte utan svärd, en martyr utan krona. Han är en naken människa som de påpalsade beklaga eller skratta åt. Och om han också såsom Aronson framlägger sina personliga erfarenheter i bok efter bok, är det få som ge en penni för hans stillsamma och ärliga förkunnelse. Men han söker ju inte heller patent på sin visdom. I förtäcka

ordalag framlägger han den med ett leende på läpparna.

Ossian Liljefot bryter tystnaden med en kort uttrycksfull hostning.

— Kunde—ville—skulle magistern . . . ?

— Kära yngling, fixera mig inte, ber Aronson stilla.

Ossian Liljefot kan ingenting annat än sända det övriga rekreationssällskapet en frågande och hjälpsökande blick.

Kasperson ser ut att vilja skicka ynglingen dit pepparn växer, men det går ju inte alltid an att göra vad man vill.

För sin del har Ossi lust att stanna här huru länge som helst. Med vilken oförliknelig elegans slänger inte unge herr Schlager det högra benet över det vänstra när han tänder cigaretten. Efterhärminningslusten blir så stark hos Ossi, att han nästan försöker göra samma konststycke på stående fot. Det går förstas inte och passar inte heller i stycket just nu, men Ossi vill bara vänta tills han är hemma i kammarn framför spegeln, han vill bara vänta tills han uppträder i pjäsen »Direktör för en dag». Då skall han

leverera benslängar av oanad skönhet och elegans, det lovar han sig själv.

Hans blick stannar nu på Kasperson och han märker huru djävulsligt denne vädrar med näsborrarna. Kasperson vore som klippt och skuren för huvudrollen i »Djävulens hämnd», tycker Ossi.

Men Ossi har bedömt Kasperson oriktigt.

Som en vänlig själ sätter denne just i gång med en insamling. Med gemensamma krafter skall man väl kunna klubba en så rörande liten räkning, menar Kasperson. Man skall ändå inte alltid vänta på försynens skickelse som på Skrivars är liktydig med kammarrådet Gullklos omtänksamhet och givmildhet mot sina gäster såväl i smått som stort. Förresten är Gullklo som vanligt bortrest och oanträffbar, varför det är omöjligt att nu ty sig till hans hjälp.

Kasperson lyckas småningom uppbringa beloppet i brödrakretsen och han ger slutligen de hopsamlade slantarna åt Ossi Liljefot med en min som säger »dra åt fanders» tydligare än ord.

Unge Ossian står nu i beråd att formera

sin finaste avskedsbugning, då Kamaroffskij fattar honom i rockärmen. Kamaroffskij är nämligen innehavare av en frack, en miljonärsfrack från en svunnen stormaktstid, och han har redan länge i tysthet gått och drömt om att kunna göra en lysande affär med det värdefulla plagget. Det första trevande försöket till en eventuell transaktion får nu sin formulering:

— Skall edert fader kunne förköpa mitt frack?

För en ung man i Liljefots ställning är ingenting omöjligt. Han anställer strax ett myndigt och fackmannamässigt förhör med Kamaroffskij angående tygets slag, fodrets beskaffenhet, axelbredd, ärmlängd m. m. Han fixerar till och med ett pris utan några vidlyftiga funderingar hit eller dit. Med största nöje skulle han dessutom ta fracken med sig på rak arm om man så önskade.

Kamaroffskij omfamnar spontant den beredvillige ynglingen, men önskar ändå själv överlämna det heliga plagget i mästerns egna händer.

Men Ossi har gjort sin plikt, Ossi får gå.

Och Ossi går. Han går sin ensamma stolta gång ut ur samlingsrummet, ut genom tamburen. Men redan i trapphuset börjar han åka. Han sätter sig gränsle på ledstången och rutschar i ett huj bort från hela eländet.

På Vävars har det varit en lyckad byktorkningsdag med sol och friska vindar. Nanni har inhöstat den ena famnen efter den andra med bländvitt vinddoftande linne och ännu i kvällningen står hon och revar ned från sträcken vita vimplar av alla fasoner och slag.

Det hopar sig till snöberg på bord och bänkar inne i stugan, där fröken Fågelflykt står mellan bergen och dirigerar och fördelar den hotande översvämningen.

Med synnerligt välbehag viker hon bordduken med stjärnmönstret. Den skall bli bäst på långbordet vid aftonsamkvämet instundande vecka. Hon utväljer tolv servetter med samma mönster och avskiljer dem jämte bordduken från kaos till en ordnad stapel. Hon ler inom sig vid tanken på den snusförnuftskonferens man skall hålla i hennes hus. Nio deltagare äro anmälda, men

antalet kan även stiga till tolv. I alla händelser ämnar hon ytterligare kalla herr Aronson från Skrivars. Aronson är visserligen inte kyrkskriven häxböling, men då konferensen är av privat karaktär, där allmänt kulturella frågor skola behandlas, finner hon Aronson synnerligen lämplig i församlingen. Huru kyrkoherde Bockstadius kommer att uppta avfällingen Aronsons närvaro är fröken Fågelflykt inte riktigt säker på. Men på biskopen litar hon i detta fall. Biskop Fridelius är en syndare av det slaget som gärna umgås med syndare och äter med dem.

I tysthet sagt anser fröken Fågelflykt även de finaste konferenser inte vara annat än kafferep i högtidligare stil, där man sätter slutklämmarna på papperet mellan kaffepauserna, medan klämmarna vid de mindre kaffesamkvämen dränkas i oavbrutet flödande andraganden vid kaffets oavbrutna skvalande.

Diskussionsämnen äro ju i stort sett även de samma vid alla slag av samkväm: nästans snikenhet, sedefördärvet, modegalenskapen, giftermålsfrekvensen, sjukdomars uppkomst, förlopp och stora besvärighet o. s. v. Och

då det verkligen inte finns någonting nytt under solen får man lov att hålla till godo med allt det gamla som finns att tugga på såväl vad andlig som lekamlig spis beträffar.

Likväl ämnar fröken Fågelflykt nu lansera ett slag av smörgåsar som åtminstone under Häxböles sol äro nya, vilket inte vill säga litet, såsom nyhetsjakten också här florerar på det kulinariska området vid födelsedagar, bröllop, begravningar och andra tillställningar.

Men se där kommer Nanni med ännu ett väldigt fång kläder, som man sannerligen inte vet var man skall placera.

Fröken Fågelflykt vet intet annat råd än att till en början ta hela sätan i famn.

Nanni påstår sig ha sett ett zigenarsällskap i rörelse ute på landsvägen och hon tyckte att de satte kurs på Vävars.

Fröken Fågelflykt skyndar till fönstret. — Ja sannerligen, där är de ju redan.

En svartögd matrona seglar just in genom grinden. Och i hennes kölvatten komma

fyra kvinnor i en klunga, gängliga, glidande varelsor med ögon som skarpa klingor.

Nanni märker en liten oro i sin värdinnas uppsyn och hon säger lugnande: — Det är ju bara kvinnor.

— Låt oss fort bära in kläderna i sovrummet. Skynda på, Nanni. Du säger »bara kvinnor» du. Men jag säger: Gud bevara oss för kvinnor, med män reder vi oss nog. Skynda! Skynda!

Det inte överhövan stora sovrummet är inom kort förvandlat till en snögrotta. Nästan allt har man hunnit bärga innan de tjuvska zigenarkvinnorna troppa in i stugan.

Fröken Fågelflykt drar en lättnadens suck när hon låser sovrumsdörren utifrån och går att möta faran öga mot öga.

— Nå god afton, madam Ros. Vad ni är fin i kväll, skyndar hon sig att smicka matronan.

Denna lägger knogarna på ett par mjuka gungande höfter, skrattar och svänger på den tygrika kjolen.

— Min karl bad hälsa fröken på Vävars. Han förtennar just kopparkittlar åt Skrivars-herrarna.

— Tack madam Ros. Spelar Rosen fiol ännu någongång, frågar fröken Fågelflykt småleende.

— Spelar, spelar så blixtförbannat när andan kommer på honom, säger Serafina Ros och för handen ned i den väldolda kjolfickan.

En medfaren kortpacke smälles i bordet och själv dunsar Serafina ned med makt och myndighet på stolen i högsätet. Nu skall här sias både om forntid och framtid, men i gengäld skall kaffepannan strax sättas på elden.

De gängliga yngre kvinnorna ha spritt sig i stugan, där de fingra på alla föremål. Då och då kasta de beundrande blickar på sin matriark, som kan konsten att kommentera fram det hon vill ha. De tigga spetsar och ullgarn, sådant de i fjol en gång fingro på Vävars. De tigga socker och magdroppar för sina dibarn, som de lämnat i karlarnas vård jämte hästkrake och kärra i Skrivars kalvhage.

Av taktiska skäl förhåller sig fröken Fågelflykt inte direkt avvisande till deras böner. Hon underhåller dem med prat och ber Nanni skynda på med kaffet. Men Nanni är redan som förtrollad av sierskan Serafinas profetior.

Och madam Ros är visst inte heller någon medveten skojserska. Hon tror själv på vad hon i korten och andanom skådar och därför kan hon också få de mest klentrogna att lyssna och tro. Men så har hon också gjort mirakler i byarna. Var det inte hon som på Lillgårdsvärdinnans brinnande böner med en trolldomsdryck förvandlade husbonden från den värsta storfriare till en s. k. idealisk äkta man! Var det inte hon som en dag krävde hämnd på den ogästvänliga och ogina bagarfrun i kyrkbyn med ett sådant trolldomsord, att gårdens alla tre blomstrande grisar följande morgon lågo stendöda i stian! Huru skulle Serafina då inte tro på sin egen inneboende makt?

Fröken Fågelflykt ser sig nu nödsakad att själv överta kaffeserveringen, då Nanni så

låtitt snärja sig i Serafinas garn, att hon mistat både öra och öga för det närvarande och dess krav.

En av kvinnorna, en ormliknande trasdocka i grönprickig kattunklänning, slinker oförmodat fram och klamrar sig fast vid fröken Fågelflykt som en vampyr. Hon vill spå, spå i handen. Hon utlovar en fullständig levnadsbeskrivning från vaggan till graven för fyra sockerbitar eller t. o. m. för intet, blott hon får spå åt fröken på Vävars. Men denna gör sig fri så fort hon kan från den lindrigt behagliga omfamningen och lovar ge kvinnan tio sockerbitar om hon blott vill låta bli att spå, ja, hon lovar henne ytterligare en tröja för dibarnet. Hon minns just tröjan hon vann på lotteriet och i hopp om att slippa sällskapet går hon strax att leta rätt på den i någon byrålåda i arbetsrummet.

I stugan stiger kaffeångan redan allt högre upp i tak och kvinnornas skrävel antar allt livligare former.

Med stor virtuositet balanserar madam Ros det bräddfylla tefatet på spetsarna av sina

fem med kattguldsringar prydda fingrar, sörp-lar i sig nektarn stönande av välbehag och fyller fatet ånyo. Och hon prisar Vävars kaffe lika högt som hon underkänner Skri-varns slaskvatten. Men då det bara är karl-folk som regerar på Skrivars så kan man förstå, att det är si och så med det ena som med det andra. Hon undrar just att de inte redan ådragit sig kopparförgiftning hela sur-ven, så oförtennade som alla deras kittlar voro från den minsta till den största, när hon undersökte dem i köket. Men så fick hon åtminstone arbete åt karlen sin så det förslår. Minst en vecka får han stanna i Häxböle.

Husets värdinna uppenbarar sig nu i stu-gan igen med famnen full med klädespersed-lar. Redan under sin lärarinnetid i Dumfors vann hon så många omöjliga saker på folk-lotterierna, att hon verkligen har ett och annat att avstå. Hon tänkte visserligen låta plaggen cirkulera vidare på det tilltänkta stora kulturlotteriet, som troligen i augusti skall igångsättas i Häxböle. Men då hon nu gärna

vill bli av med zigenarpatrasket besluter hon sig för att vara givmild, till den verkan det hava kan. Men annars kan också deras menlösa barn verkligen behöva någonting att skyla sig med. Barnkläder kan hon visserligen ändå inte stå till tjänst med i större utsträckning, men hon avstår gärna åt madam Ros ett par patentstickade mansunderbenkläder — för Rosens räkning förstås. Och bland de yngre kvinnorna kan hon dela ut ullgarnsrester i mängd, avfall från bildvävar och andra arbeten.

Snart står hon där med tomma händer, men sällskapet sitter kvar utan den minsta tanke på att bryta upp.

Den svarta trasdockan i kattunklänningen tar just upp ur kjolfickan en trådspole jämte kroknål och börjar slå frivoliteter. De andra följa exemplet och börja göra bruk av garnresterna.

Själva madam Ros har haft ett handarbete dolt vid barmen, ett turkosblått strumpskäft med maskorna uppträdde på blänkande mäsingsstickor. Hon har redan dragit den frilöpande femte stickan ur nystanet och lagt

den som ett betsel i säkert försvar i munnen, medan hon mäter och beräknar varven mellan hoptagningarna.

När beräkningarna äro gjorda, tar hon betslet ur munnen, varpå stickorna börja löpa mellan fingrarna med blixtrande fart.

Fröken Fågelflykt står och ser på den måleriska tablån. Vad kan hon annat göra? Onekligen är den grann att beskåda. Men om hon blott inte hade den så nära inpå livet. Och om hon blott kunde trolla som madam Ros, skulle hon i ett drag rensa stugan från sällskapet. Men hon lovar sig själv att i kväll hålla en föreläsning för Nanni, som så tanklöst tycks fraternisera med zigenerskorna att hon sitter mitt ibland dem, tar mönsterprov av dem och slår frivoliteter med dem.

Ingenting annat är likväl nu att göra än att tålmodigt vänta, tills sällskapet behagar gå.

Luften i stugan kännes redan tung och kvävande. En frän lukt stiger ur kvinnornas solkiga kjolar och tröjor. Trasdockan i

kattunklänningen sitter sorglöst och klår sig i huvudet. Hon lyckas även infånga något litet liv i den blåsvarta luggen och dräper det med förvånansvärd skicklighet mellan sin tumnagel och den vitskurade bordskivan.

Fröken Fågelflykt ger Nanni en omärklig vink att vara på sin vakt, varpå hon tar trädgårdssaxen från hyllan och går ut i sin trädgård.

Hon börjar klippa en kvist här, en annan där, för att om möjligt förjaga det förtretliga sällskapet ur tankarna. Hon märker några torra kvistar högt uppe i den stora björken, men dem får Kamaroffskij ta hand om, när han i nästa vecka tillträder sin provtjänstgöring på Vävars. Inte för att fröken Fågelflykt kan tänka sig att hans trädgårdsskötsel skall bära några lysande frukter. Vem vet om han ens kan skilja en lind från en alm, en selleriknöl från en palsternacka. Han rekommenderade sig visserligen i första hand som blomsterodlare och kännare, men man lever ju inte endast av blommor heller. I varje fall måste den glada översten få komma

och pröva på, så anspråkslös som han dessutom var, då det blev fråga om lön och kost.

Men är det inte herr Aronson, som genvägen över ängen styr kurs rakt på Vävars? Redan på långt håll kan fröken Fågelflykt identifiera honom på hans originella gång. Hon blir genast litet gladare. Nu får hon berätta för honom om den tråkiga konferens man skall hålla i hennes hus och nu får hon be om hans medverkan. Och kanske han till och med skall kunna hjälpa henne med att bli av med det påhängsna zigenarsällskapet.

Pastor Aronson har ju ett litet ärende till Vävars, ett litet tjänsteansökningsärende, men han ämnar låtsas som om han kommit bara för ro skull.

Med långa, betänksamma steg stiger han in genom grinden, vilken fröken Fågelflykt slängt upp på vid gavel att han må träda in och vara välkommen.

Hon måste tyvärr strax tala om för honom, vad som för ögonblicket trycker hennes sinne: zigenarkvinnorna därinne i stugan. Hon har inte kunnat finna något medel för

deras avlägsnande. Men vem rår på en madam Ros, hon gör som hon vill, det vet hela Häxböle.

Aronson tar strax saken från den glada och goda sidan och begär endast fullmakt att få taga vräkningen om hand. Han tänker redan en cigarr för att stämma och styrka sig för det krävande värvet.

— Inte går det an att bruka handkraft, säger fröken Fågelflykt småleende.

— Då tar vi det med domkraft, svarar Aronson med ett soligt löje.

— Vänta, pastor Aronson. Fröken Fågelflykt fasthåller honom ett ögonblick i rockknappen. — Ni skall kanske hellre duka upp en historia för dem, någonting om guld och gröna skogar som väntar dem i någon annan gård.

— Allt hur ni vill, säger Aronson och promenerar segervisst in i stugan. Nyfiket följer fröken Fågelflykt efter i hans spår.

— Hejsan fröknar och fruar, Serafina, Kirilina, Priska, Petronella och vad ni allt heter! halvryter Aronson. — Här sitter ni och vet

ingenting om att det i kyrkbyn som bäst regnar ner sidenkjolar, pärlband, spetsar och annat krimskrams från ett flygskepp. Det är en rik man från Amerika som leker och roar sig med att sätta ungt och vackert kvinnfolk i rörelse.

Det gnistrar till i fem par svarta kvinnoögon. Madam Ros är den första som lägger ifrån sig handarbetet och står upp redo till avfärd.

— Över Skrivars ängar och genom Lillgårds hästhage, kommenderar hon. — Fort iväg med er flickor.

Som genom ett trollslag är stugan rensad.

Aronson småler och fröken Fågelflykt skratrar och Nanni ser något frågande ut. Nanni fortsätter likväl ensam att slå frivoliteter, hon har blivit alldeles betagen i zigenarmönstret och hon tänker kanske också på de underbara äventyr hon enligt Serafinas spådom skulle gå till mötes.

— I morgon får vi lov att svavelröka här igen, säger fröken Fågelflykt, varpå hon bjuder Aronson stiga in i salen.

Det är inte endast berömda män, som ha sina egenheter såsom t. ex. Ibsen, som skall ha varit så förtjust i galoscher att han brukade dylika till och med inomhus — även mindre berömda, som skraddarmästare Liljefot i Häxböle, kunna ha befängda idéer. Så t. ex. sitter Liljefot aldrig med korslagda ben vid sitt arbete såsom skraddare vanligen äro framställda såväl i verkligheten som i litteraturen. Uppe på bordet har han placerat ett gammalt vinkärl, vars ena trumbotten är utslaget och ersatt med en ypperlig sits av oxläder.

På denna stadiga taburett tronar Liljefot som en levande bildstod på sin sockel. Häriifrån har han en ypperlig utsikt inte blott över hela verkstadsrummet, han ser även in i kammarn åt höger ävensom i köket åt vänster, om han blott bryr sig om att hålla utkik.

Och det händer verkligen ibland att han glor över glasögonen en lång stund när Ossi läser roller och åbakar sig framför spegeln i kammarn. Och då händer det även att Liljefot liksom Sven Dufvas fader tänker: »vad skall av dig väl bli?» Men skulle han blott klä sin fråga och sitt tvivelsmål i ord, behövde han nog inte vänta på svar så länge som sergeant Dufva, det är han säker på. Han tiger likväl, han finner det klokast att se tiden an.

Men även fru Liljefot har sina små funderingar om Ossis framtida lycka och levnadsbana. Hon skulle nästan tro att han som affärsman skulle göra en lysande karriär, varför hon redan länge tänkt ta Ossi med sig och gå och tala med handlande Prins i kyrkbyn. Prinsen är ju en bildad och belevad man som inte är för stor att tala med småfolk, och han skulle säkert inte neka att ta Ossi i expeditlära. Pojken ser ju dessutom inte alls illa ut och buga och bocka kan han som en pajas. Envisheten har han visserligen i arv efter far sin, men än så-

länge skulle det kanske gå att leda honom in på en god och förnuftig väg i livet. Och nu medan konfirmationskläderna ännu äro nya och prydliga, vore det synnerligen lämpligt att gå och visa pojken för Prinsen.

Och då mor Liljefot nu råkar gå genom kammarn just när Ossi med de märkvärdigaste röstvibrationer ger sig hän åt konsten i en kärleksmonolog, kan hon inte annat än ge honom en näpsande knuff i nacken, varpå hon i bestämda ordalag förklarar att det nu måste bli slut på leken. Han måste börja förtjäna sitt bröd, här hjälper inte annat, och i morgon skall de gå till Prinsens i kyrkbyn och söka plats. Och lyckas det inte där, skall de gå till andelshandeln.

Ossi tar så illa upp sin eljes så ömma moders resoluta inblandning i en ömtålig sak, som ingen annan än han ensam kan förstå, att han nästan håller på att ta till lipen.

Men i nästa stund är han målför redan igen. Skall han gå till Prinsen så kan han gå dit ensam, utan att hålla ett kvinns i kjolarna.

Förresten känner Ossi Prinsen bättre än

någon annan i huset. Det var ju nära därän att han skulle blivit dubror med honom på senaste ungdomsmötet, om inte Kasperson kommit och avbrutit dem mitt i alltsammans. Kasperson som hör till teaterkretsen och alltid skall spela första älskarroller, så gift och knarrig och ofördragsam mot andra förmågor som han är. Men om Ossi nu riktigt skall säga sanningen, så har han varit hos Prinsens många gånger, riktigt inne i salen och sjungit duetter med Saga, hon som går i musikinstitutet. Så att inte passar det alls att gå dit på bockningsresor i sådant ärende som mor menar.

Fru Liljefot börjar vattna krukväxterna i fönstret. Hon har försjunkit i tankar. Där har Liljefot sin levande avbild vad envishet och halsstarrighet beträffar. Var pojken dessutom fått dessa teatergriller ifrån kan hon inte utgrunda, så stadiga som alla i hennes släkt äro och ha varit så långt hon vet. Snarare kan felet ligga i Liljefots släkt. Svärmor är ännu i dag som är litet lätt på foten, annat kan man inte säga. Huru svänger hon inte

om ännu i ungdomsföreningen, när hon riktigt kommer i farten. Visserligen är hon hedersledamot i föreningen, men nog vore det ändå hedersammare tycker man, om hon redan satt på sin stjärt. Men sådant går i arv, går det inte över på barnen så går det på barnbarnen. Janne har ju för sin del aldrig varit vidare vigilant, inte har han haft lust att sjunga och drilla på det viset som pojken håller på så man inte längre orkar se och höra.

En herre med kappsäck kommer stegande uppför stenbacken.

Fru Liljefot går närmare intill fönstret, men hon kommer inte underfund med vem det kan vara. Vem i alla dar kan detta vara? Hon måste fråga Ossi, så ovänner de än äro för ögonblicket.

Och Ossi vet nog, han har redan sett att det är Kamaroffskij, men Ossi tiger. Han säger inte vem det är, inte i förtreten heller. Det är så gott för mör att få plågas litet av nyfikenhet och ovisshet.

Det är som om ett helt kompani droge

in i verkstaden när Kamaroffskij öppnar dörren.

I hela sin längd och bredd slår han sig ned i länstolen, som mycket riktigt är avsedd för kunderna.

— Ahaa, madeira finns i tunna oder was? Kamaroffskij bligar glatt på mästers taburet.

Däruppifrån sin höjd tar Liljefot till en början sin kund i stumt och skarpt beskådande. Men snart syns där en mildare glimt i hans öga igen.

— Madeira? Nej tusan heller, det är bara luft. Så att om min herre dyrkar Bacchus, så titta inte på mig.

— Nej inte jag dirka Bacchus, jag alltid bara dirka något set freken.

Kamaroffskij börjar öppna den medförda kappsäcken och nu slår han om från lek till djupaste allvar. Minnet av all världens glans och härlighet är förknippad vid den frack han nu med stor ömhet lyfter upp i dagsljuset. Skrudad i denna frack har han dansat med furstinnor och andra feliknande och

lättfotade varelser på spegelblanka golv vid gnistrande ljuskronors sken. Det är nästan en religiös salighetskänsla han förnimmer vid tanken på sin ungdoms paradiset, detta numera för evigt förlorade paradiset.

Liljefot lägger märke till främlingens barnsliga sorg. Själva fracken har Ossi ju redan givit en utförlig beskrivning på. Den är fullt modern och annars välhållen trots att den härstammar från det ryska kejsardömetts dagar. Men mästern skakar likväl betänksamt på huvudet. Försäljningsmöjligheten av en dylik pjäs är ytterst liten såväl i Häxböle som i kyrkbyn och uthyrningsmöjligheten är alldeles obefintlig. Visserligen har Liljefot förbindelser med en större skrädderifirma i Dumfors, där man möjligen kunde göra ett utbud, men priset vore så minimalt, att det knappast lönade sig för innehavaren att för en sådan spottstyver avstå plagget.

Kamaroffskij sitter tyst. Han är i grund och botten nöjd med mästerns utslag. Det blir således ingen skilsmässa från fracken,

nej ingen skilsmässa i liv eller i död. Tigande börjar han packa ned den i kappsäcken igen.

Ossi har redan länge i kammarens djupa tystnad följt med vad som försiggår i verkstaden och anser nu att han bör ingripa i affären. Och trots att hans allvisa moder fattar honom i rockskörtet och ber honom vackert hållas på mattan och inte lägga sig i fars affärer, sliter han sig lös och står redan elegant bugande inför främlingen.

— Ah galubtschick! utbrister Kamaroffskij, skyndar upp från stolen, omfamnar Ossi och placerar en smällkyss på hans kind.

— Seså, seså, säger Liljefot och flyttar litet på glasögonen.

— Ah, skräddermeister, edert pojk skall blive det andre Caruso.

Även fru Liljefot ser sig nu nödsakad att uppträda i verkstaden med myndig ehuru något frågande uppsyn.

Kamaroffskij bugar chevalereskt. — Edert pojk singt som det fågel i skog, mitt fru.

Fru Liljefot kan inte annat än småle mot

främlingen, men hon tänker inom sig att hon nog snart skall kureras sin sångfågel.

Ossi är mot vanligheten en smula förlägen. Men han kan ju omöjligt låta affären med fracken bli så platt som far vill låta den bli.

Han påstår för sin del, att man nog skulle kunna hyra ut plagget då och då i Häxböle. För egen del skulle han lova att ofta hyra fracken i en snar framtid.

Nu skrattar man alldeles oförtäckt åt Ossi. Såväl främlingen som familjen skrattar. Ossi känner ett styng i hjärtat. De förstodo inte vad han innerst menade med saken. Han blir tyst.

Främlingen märker att Ossi drar sig mot kammardörren och han vill gärna uppmuntra den framåtsträvande ynglingen och lovar därför att när som helst låna fracken åt herr skådespelaren.

Ossi tackar Kamaroffskij med en stum buggning, varpå han försvinner in i kammarn.

Där ligger fracken nu på botten av kappsäcken, vilken ägaren låser med dubbla lås.

— Vet ni skräddermeister Liljefutt, man skall kläde mig i dette frak när jag har dödet och placere allt i stor skrin och skicke det kolli till bolsjeviker och bede att de skulle gräve allt ner i det heilige ryske jord. Auf Wiedersehen, meister Liljefutt.

Ett solskensleende lyser över Kamaroffskis ansikte när han lämnar skraddargården uppe i stenbacken.

— Han var således också en av det brokiga Skrivarsällskapet, säger fru Amanda och står en lång stund vid fönstret och ser efter den ovanliga kunden. — En beskedlig karl annars. Men ryssar är ändå alltid ryssar.

— De är det, säger Liljefot. — Men vad är bättre än att vara det man är?

— Jag gitter inte alltid höra ditt befängda tal, Janne, fnyser fru Liljefot och går till sina hushållssysslor i köket.

Mot vanligheten är det ett fasligt slammer och bråk på Vävars. Men det är ju inte heller alla dagar man håller konferens i den stilla gården.

De materiella förfriskningarna spela som känt en stor roll vid dylika samkväm, vilken sanning det måhända inte är riktigt comme il faut att uttala, fastän bland deltagarna märkas sådana sanningssägare som en biskop, två folkskollärare, en lärarinna, en kvinnlig missionär, en postfröken, en kyrkoherde o. s. v.

I alla händelser står fröken Fågelflykt nu och skulpterar smörgåsar, medan Nanni och fru Liljefot trissa kring den glödande och sjudande spiseln. Fru Liljefot har lämnat både make och barn åt sitt öde för att beredvilligt dra sitt strå till aftonsamkvämet hos fröken Fågelflykt.

På Vävars laboreras inte alls i enlighet med några kokböcker. Inte en fisk steks efter noter, inte en kyckling bryns efter berömda mönster. Allt smältes, vispas, kryddas endast så att det ter sig vackert för ögat och smälter på tungan. Fröken Fågelflykt tål inte några invecklade konstsåser à la den och den mästerkocken, vore han också av furstlig börd. Det är därför fru Liljefot stundom ser något misslynt ut. Hon blir ju inte alls i tillfälle att här få visa den kokkonst hon i sina flickdagar inhämtade på ett stort hotell i Dumfors.

Smörgåsarna som nu bli till, äro inte heller några modernistiska munsbitar i blått och gredelint och inte heller äro de av Kajsa Vargs gammaldags dimensioner. Skulptrisen försöker såvitt möjligt hålla sig till den gyllene medelvägen i formgivningen, och även i färgskalan tycks hon undvika de bjärtaste färgerna.

Huru sedan den andliga spisen skall bli sammansatt, vilka ämnen som skola diskuteras, vet fröken Fågelflykt ännu inte. Den saken få gästerna sköta om. Att bruka ordet

är ju deras yrke, varför man inte behöver frukta för att orden skola tryta, snarare kan man frukta ett vittgående missbruk. Dylikt är ju synnerligen vanligt vid konferenser och parlamentariska sammankomster, om de sedan förlöpa i kaffets tecken eller icke.

Huru gärna hade fröken Fågelflykt inte sett även skraddarmästare Liljefot på konferensen, den stillsamme arbetaren med den klarseende blicken. Han skulle kanske då och då ha gjutit en skopa kallt och klart vatten över de brännheta ordkoppotterna. Men han sade tyvärr bestämt nej till kallesen.

Likväl skall han inte undgå att själv få del av de materiella förfriskningarna. Fröken Fågelflykt avskiljer redan ett par av de finaste fiskarna som fru Liljefot måste ta hand om för sin mans räkning.

Fru Liljefot krusar och tvekar. Skall fröken Fågelflykt verkligen ta undan det bästa och finaste innan kalaset börjar? Inte är det ju så viktigt med Liljefot. Kinkig med maten är han visserligen, men ändå. Men

när själva biskopen skall delta i samkvämet så —

— Seså, tag nu fiskarna, fru Liljefot. Fint ska fint ha.

Fru Liljefot ser nästan sårad ut, varför fröken Fågelflykt ser sig nödsakad att något förtydliga sitt skämtliknande påstående.

Det förklarande föredrag hon nu på stående och gående fot håller till ackompanjering av mortelkling och skålars klang kunde vid något annat tillfälle i någon annan miljö mycket väl få en högtravande rubricering: Den förnäma själens förekomst och förklädnad t. ex.

Auditoriet är här dock ganska oförstående eller omoget skulle någon kanske säga. Det uppskattar och begriper sig bäst på det offentligt krönta, invigda och beprisade. Och fröken Fågelflykt vet mycket väl, att hon inte ens för kvällens gäster kunde tala i detta ämne, så inpyrda och fastnaglade i auktoritetstro de alla — Aronson och även Fridelius dock undantagna — torde vara. De skulle bli skeptiska och mista intresset, så snart man försökte leda tankarna i sympatiska

tisk riktning utöver den egna allena saliggörande tanke- och känslokretsen.

Biskop Fridelius kan verkligen inte alls beskyllas för intolerans utöver vad hans ämbete nödvändigtvis kräver. Genom sina samtal med honom har fröken Fågelflykt kommit underfund med, att han aldrig i djupare mening tagit sitt förnuft tillfånga under trons lydnad, utan att han inlåtit sig på en sådan kompromiss mellan tro och förnuft, att han betraktar hela det kristna kyrkoväsendet som en väldig psykoterapeutisk institution, där själarnas sorg och klagan lindras och läkas med allehanda fantastiska och löftesrika trösteord och där de som barn sövas till ro av långa melodiska vaggsånger.

Med denna inställning till det kristet religiösa problemet kan biskop Fridelius för sitt eget samvetes vidkommande som en ärlig man stå kvar på sin post. Barnaskapets ande bor alltjämt inom människan, sade Fridelius och han hoppades, att den skall bo där så länge släktet består. Blir denna ande förkvävd, hotar en andlig förkalkning,

trots all den intellektuella vitalitet som nuntilldags är förhanden.

Fru Liljefot utfrågar nyfiket Nanni om även kyrkoherde Bockstadius skall delta i mötet.

— Huru annars, skyndar Nanni att svara.
— Bockstadius är ju självskreven, där häxbölingarnas liv och leverne skall synas i sömmarna.

— Nanni, glöm inte, tre nypor salt och endast en nypa socker i spadet, förmanar fröken Fågelflykt, varpå hon lämnar hjälpkockarna i köket och går in i salen.

Hon slår sig till ro i ett soffhörn och tar en överblick över det hela.

På bordet finner hon allt vara i sin ordning. Glas, porslin, blommor och ljus, allt är riktigt och bra placerat. Nu kan hon gott vara sysslolös en stund. Hamrandet från köket hörs svagt och avlägset, medan klockans gång på kaminfrisen behagfullt sövande tickar kring öronmusslorna.

Några minuter har fröken Fågelflykt suttit

och mediterat, då hon väcks vid ljudet av en fiolstråkes glid mot strängarna.

— Vad i alla dar, tänker hon och fattar sig om öronen. Tar biskop Fridelius denna konferens så helt från den glada sidan, att han kommer med spelman i spetsen för sitt följe? Såväl Bockstadius som läraren Stolt spela ju fiol, det vet hon sedan gammalt.

Hon skyndar till fönstret för att få klarhet i saken, och vad ser hon, jo Rosen, zigenaren, som sitter ute på verandatrappan och drar på sin gamla fiol.

Rosen är således ännu kvar i Häxböle. Det måtte inte ha funnits många dugliga kärler på Skrivars, eftersom reparationsarbetet räckt så länge.

Fröken Fågelflykt lyssnar. Han spelar sitt gamla bravurnummer: Tschaikowskys Sérénade mélancolique. Han gör det fullt njutbart, ja fint, men nu måste hon tyvärr få honom avlägsnad från verandatrappan.

Den tärda lilla mannen, som hela sitt liv suckat under kvinnoregemente, vill hon dock gärna lämna skydd och hjälp. Hon bjuder

honom därför att gå köksvägen för att få ett mål mat i stugan.

Såväl Nanni som fru Liljefot äro synnerligen ogina mot den objudna gästen. De besvara knappt hans hälsning och bevärdiga honom inte med en blick. Men sedan värdinnan lågmält förklarar för dem, att Rosen har förnämt konstnärsblod i sina mörka ådror, ge de med sig en smula. De anlita honom allernådigast till och med att bära in ett fång ved.

— Hörde ni då inte alls huru han spelade? undrar fröken Fågelflykt.

Jovisst hade de hört, men de ville inte höra dylika sorgliga tattarmelodier.

Men Rosen är som ett snällt barn inför fröken på Vävars. När han burit in vedbördan, tackar han henne på ett rörande sätt för det han genom käringen Serafina fick mottaga.

— För vad? Ack för pantalongerna! Slit med hälsan, min kära Ros, skrattar fröken Fågelflykt.

Smågnolande lämnar hon därpå sällskapet i stugan.

Kockarna i köket löpa av och an mellan spiseln och borden och ut och in i skafferierna i förstugan, ja de hålla rakt på att springa ikull konsertmästarn, där han står med fiolen under armen.

Han finner det också redan bäst att tacka och gå. Han var ju endast kommen för att betyga fröken Fågelflykt sin djupt kända tacksamhet för det varma plagg han fått mottaga och han fann för gott att göra det i toner, i tolkning av en skön melankolisk tondikt.

*

I lätta glada tankar är Aronson stadd på väg nedåt Vävars. Han gläder sig redan i andanom över att få munhuggas litet med damerna och med de korrekta herrarna likaså.

Två bilar rusa just förbi den ensamme vandraren och hölja honom i damm från topp till tå. Till Vävars bär det av på fräsande snabba hjul. Och nu susar en tredje vagn förbi med samma dammuppvirvlande verkan.

Den godmodige Aronson blir upprörd näs-

tan i samma grad som landsvägsdammet, när han konstaterar, att vägen inte längre är till för människan att vandra på, utan för maskinen och för dem som gett sig maskinen i våld.

Han behöver ändå inte vandra ensam ända fram till målet genom dammolnen. Två damer sälla sig nu till honom, lärarinnan fru Marström och missionärskan Cecilia Kampe-nius, även de per sina naturliga fortkomst-ledamöter stadda på väg till konferensen på Vävars.

De två fruntimren se åtminstone för ögonblicket ovanligt fridsamma och vänliga ut, varför Aronson trycker deras händer med uppriktig värme. Han skulle tro att diskussionens s. k. vågor inte skulle kunna gå särdeles höga med dem ombord. Men man vet ju aldrig. Eller rättare sagt, man vet det först då, när parlamentarismen slår ut i full blomning i Vävars festprydda sal.

— Håller inte damerna med mig att det är ett förbaskat fint väder i kväll? framkastar Aronson mjukt och stilla.

Fru Marström samtycker med ett mång-

tydligt småleende, medan även missionärskan låter sitt mildhetsleende lysa över Aronson.

Något egentligt samtalsämne behöver sällskapet inte vidare börja bearbeta. Man står ju redan vid Vävars grind och nu gäller det bara för herr Aronson att artigt öppna grinden för damerna och lugnt segla efter i deras kölvatten.

På den morgonsvala glasverandan står fröken Fågelflykt och skär till arbetsrockar för sitt husfolk, en rock för vardera drängen och en för Kamaroffskij.

Arbetet går mot vanligheten i ganska makligt tempo kanske av den orsaken att det är dagen efter kulturkonferensen. Tillskärerskans tankar äro blott till hälften fästade vid det hon har för händer, de sysselsätta sig envist med det som blev sagt och motsagt än av den ena än av den andra vid sammankomsten.

Grundtemat för diskussionen skulle bevars utgöra »Vad bör göras för häxbölingarnas höjande i kulturellt avseende», men det blev utsvävningar från ämnet i alla riktningar.

Fru Marström t. ex. tog tillfället i akt och riktade en samvetsfråga till de närvarande kyrkomännen, huruvida de ansågo det kristligt och ridderligt att kvinnor kunde skickas

ut som missionärer på riskfyllda färder till områden, där febersjukdomar härjade och där infödingarna kunde vara farliga som vilda djur, medan dessa samma kvinnor förvägrades rätt att som männen förkunna evangeliet i hemlandets rofyllda tempel, där ingen fara hotade. Fru Marström hade nyligen råkat avlyssna en missionsbön, då en präst från sin fridlysta kateder nedkallade välsignelse över dem som arbetade därute på det farofyllda missionsfältet, nämnande envar av dem vid namn. Och det befanns att de flesta av namnen voro kvinnonamn.

Biskop Fridelii åsikt i denna fråga kände fröken Fågelflykt till från tidigare sammanträden. Hon visste att han inte hade biskopars vanliga åsikt, den, att kvinnor varken behövas eller äro lämpliga som kyrkopräster, samtidigt som man inte nekar dem att tjäna vid fronten ute på missionsfälten. För sin del ville Fridelius gärna rösta för ett vaktombyte, en ny kommendering. Prostar och kapellaner, biskopar och kyrkoherdar kunde ju skickas ut att göra grovarbete och bearbeta råmaterial i hednaland, medan kvinnor

finge tillträda mindre äventyrliga arbetsplatser vid den inre missionen. Den nuvarande arbetsfördelningen var verkligen inte alls hedrande för männen vare sig i egenskap av kristna eller män, framhöll Fridelius och han prisade uppriktigt kvinnornas hängivenhet, mod och tapperhet när det gällde att förkunna kristendom. Kristendomens innersta väsen var just ridderlighet och Fridelius hade för sin del aldrig tagit Paulus på orden, när denne påstod att kvinnan bör tiga i församlingen.

Missionären Cecilia Kampenius smålog åt den diskussion man råkat in på. För sin del hade hon sin stora fröjd i arbetet och hon längtade att få komma ut till arbetsfältet igen. Ridderlighet var lika hedrande för kvinna som för man, varför det var ovärdigt för en kvinna att pocka på en mindre riskfylld position i kampen för himmelriket.

Fröken Fågelflykt såg huru kyrkoherde Bockstadius spetsade öronen vid Fridelii andragande. Bockstadius fann det otillbörligt att komma fram med några ändringsförslag av den gudomliga ordning och arbetsfördel-

ning som i århundraden rått inom det kristna kyrkoväsendet.

Detta yttrande kunde man alldeles riktigt vänta av Bockstadius, uppriktigt övertygad som han är om att mannen representerar herden och kvinnan följaktligen fåret inom församlingen. Brödpräst kallas han i tysthet av mången häxböling, men om han också skulle göra rätt för namnet anser fröken Fågelflykt, att han åtminstone ur konstnärlig synpunkt är en präktig och oomkullrunkelig herrans skapelse.

För egen del fällde hon intet yttrande i diskussionen om kvinnans rätt till kyrkoämbeten. Saken angick ju henne inte det minsta. Hon måste se till att alla åto och drucko, vilket de glädjande nog även gjorde med fröjd och friskhet, oberoende av trosbekännelse och åsikter hit eller dit.

Hon kastar en blick ut i trädgården och ser huru Kamaroffskij går och undersöker äppelträden. Detta är hans första tjänstgöringsdag på Vävars och hon undrar vad han kan uträtta därute.

Hon slänger upp dörren och frågar huru arbetet löper och huru han befinner sig i sin vackra omgivning.

— Ah freken Fögelflucht, med vem jag skall tala? Med gurker oder redisor?

— Tala med Fritzi. Ser ni inte, huru hon fixerar er däruppifrån sin gren i äppelträdet.

— Med dette ocivilisirte katt? Det spottade mig mitt på fasad.

— Hon vänjer sig nog snart vid er, skrat-
tar fröken Fågelflykt.

— Om jag skall give den valerian den skall blive som lamm. Jag älskar katt.

— Men jag förbjuder bestämt alla experiment i detta hus, förklarar värdinnan och tillägger: — Jag glömde i morse att säga er att kalklösningen för besprutning av stammarna finns därborta i brännhuset.

Hon stänger dörren och går till sitt arbete igen. Hon tror sig redan kunna fastslå, att det inte kan bli någon framstående trädgårdsmästare av Kamaroffskij. En trädgårdsmästare behöver naturligtvis inte förstå sig på att konversera med fruntimmer, men han skall kunna tala fint och belevat med storm-

hattar och lejongap, med dillkronor, gurkor, rädisor och potatisar så att de trivas och frodas. Hon vill i alla fall se tiden an. Kanske skall han förkovra sig.

Aronson vore ju även han villig att åtaga sig trädgårdsarbete för sin urusla ekonomiska skull. Men då han på konferensen fick mottaga uppdraget att skriva Häxböles historia, är det bättre att han på detta vis tjänar några slantar. Det var ett hedrande uppdrag förstås, Aronson som inte ens är kyrkskriven häxböling. Men då han är känd även utom Häxböles gränser för sin skrivkonst, fann man det fördelaktigt att utse honom till författare av aktstycket.

För sin del ämnade fröken Fågelflykt stå honom bi med data och uppgifter ur gamla brev och papper som hon låg inne med. Men i själva verket var det ju inte så noga med historiken, huvudsaken var att Häxböle fick sin kulturhistoria tryckt såsom andra byar hade sin. Om lyckan var god skulle man kanske till och med kunna upptäcka någon berömdhet som var född inom de snäva gränserna. Huru meningsfullt smålog inte

Aronson, när fröken Fågelflykt glatt kom fram med denna eventualitet. Kanske skulle de med förenade krafter lyckas få tag i någon som vore villig att låta ställa upp sig som strålkastare och blinkfyr bland vardagsljusen.

Några klämmor avfattades inte på mötet, därför att dessa skulle gått stick i stäv mot varandra liksom åsikterna gjorde det. Och till vem skulle man förövrigt sända klämmorna när biskopen var närvarande bland alla andra? Och statsmakten ville man visst inte heller blanda in i Häxböles inre angelägenheter.

Välviljan och förståelsen firade slutligen en verklig triumf vid denna sammankomst som artade sig till ett konstituerande möte för den förening som erhöll namnet Kultursällskapet i Häxböle by. Man föregick i allo med gott exempel i denna församling, när man hopställde paragrafer för det kulturella livets höjande.

Man skred slutligen till beslut om att anordna de redan länge påtänkta kulturdagarna

i Häxböle. Man är ju inte sämre när man är som andra.

Fröken Fågelflykt varnade ändå strax för överdrifter i kulturkulten. Denna var visserligen modern, men huru lätt tappade inte kommittéledamöterna huvudet vid dylika företag. Än sålänge hade man ju ändå inte beslutat anordna farsdagar och dylikt, så det var ännu inte någon verklig fara på färde.

Sålunda refererade fröken Fågelflykt i tankarna förloppet av det samkväm man höll i hennes hus.

Nu öppnar hon dörren för Fritzi, vilken som en blixst styr in på verandan.

Det är beklagansvärt att inte ens en så liten och undanskynd by som Häxböle blivit förskonad från maskinkulturens välsignelser. Dammuppvirvlande, bensinstinkande motorfordon av alla slag rusa ideligen härs och tvärs på dess idylliska vägar. Radioapparater böla som buktalare i stugor och gårdar, medan flygplan sköta om oljudet i de högre sfärerna.

Och sjön därnere i dalen — hur har ej dess heliga stillhet profanerats av motorsprattel och andra okynnesljud. Men häxbölingarna reagera inte längre för den nya musiken, lika litet som deras hästar, eller deras får, eller deras höns reagera för den.

Det är endast fröken Fågelflykt på Vävars som inte kan försona sig med detta oväsen. Och därför händer det ofta att hon tar sin promenadpiska i handen och beger sig djupt in i skogen, dit motorer och bensinångor ännu inte trängt fram.

Även denna heta högsommardag som just nu är förhanden, lägger hon sitt spetsarbete i en ask jämte ett paket av sina favoritmörgåsar, tar en smäcker piska i handen och styr genom Skrivars kalvhage in i den djupa och underliga djungel, där hon engång räknat inemot sjuutton olika trädslag.

I detta fridlysta tempel är luften obesmitad och fylld av den dolda kraft från tillvarens källa som kropp och själ behöver.

Här spelar vinden poetiskt på tallarnas väldiga pellarsträngar, här sjunger björken sin naiva och sövande vaggvisa, medan granen oavbrutet mässar Gudfaders lov.

Fröken Fågelflykt är lycklig i detta tempel. Här förnimmer hon Gud. Här bor han i sin skapelse, här är han förunderligt nära en ensam människovarelse. Hans väsen är uttytt i denna harmoniska mångfald av former, färger och toner. Här ser hon styrkan, långmodigheten och ödmjukheten, här ser hon mildheten och skönheten. Enen, rönnen, alen, alla äro de sin skapares levande skönhets- och sanningsvittnen.

Här träffar hon oförmodat en hemlighets-

full rosenbuske, en vild och skär i fjärlslätt blomning, och hon måste tilltala den. Hon måste göra det på vers och visa, det passar ju inte annat och hon frågar den vilsna busken:

Varför härinne i djungelns djup,
stickvarg du skyggt dig gömmer,
varför just här invid dældens stup
står du förtegen och drömmer?

Skogens finhyllta främlingsbarn,
vem kan du väl underlyda?
Varken rävarna eller harn
här ditt språk kunna tyda.

Jag spörjer solen och molnets dun,
jag lyssnar till vindens fjät,
jag utfrågar aspen, den skvallerfrun,
men ingen din saga vet.

Nej, ingen kan här berätta sagan om vild-
rosen, huru den föddes och växte upp i
denna skog.

Fröken Fågelflykt undrar om hon skall
våga slå sig ned en stund invid rosenbusken.
Nanni varnade henne nyss för ormar, och
även hennes goda vän Fridelius har bett henne

iaktta försiktighet vid promenader i Häxböles skogar.

Hon slänger likväl regnkappan på marken och sätter sig på den. Några ormar ser hon inte till, endast en beskäftig möhumla surrar kring rosenbusken.

Här kan hon lugnt duka upp sitt frukostmål. Här kan hon njuta av brödet och de små sardinerna som om hon sutte och spisade i himmelens sal.

Borta är landsvägsbullret, dammet, bensin-giftet, borta alla de oroliga jäktande människovarelser, som glömt konsten att vila.

Spetsarbetet får ligga orört i asken, hon behöver ingenting göra, ingenting tänka, ingenting säga, ingenting frukta — —

Ett lätt prassel av väjande snår och kvistar är plötsligt förnimbart och i nästa stund talar en röst och säger: — Vågar fröken Fågelflykt verkligen slå sig ned i denna ormskog?

Fröken Fågelflykt fattar hastigt sin piska och står upp snabbare än om hon hade blivit stungen av en orm.

Och ändå är det endast herr Schlager, skalden, gulnäbben från Skrivars, som står där fallen som från skyarna inför hennes blickar.

Men med Schlager har hon sannerligen ingenting otalt, varför hon lugnt slår sig ned igen.

Unge Schlager harklar sig litet såsom det anstår en föredragshållare, när han skall begynna ett andragande.

— Enär alldenstund det är mig bekant att ni, fröken Fågelflykt, tillhör festbestyrelsen för den kulturfest som på sensommarn skall hållas här i Häxböle, vill jag fatta tillfället i flykten och be att för Er få uppläsa den av festbestyrelsen beställda dikt jag nyss hopsmitt.

— Ack så, säger fröken Fågelflykt och ser redan litet gladare ut. — Ni skall veta att jag ogärna tillhör festbestyrelser men att jag gärna lyssnar till festdikter av vad slag de än vara må. Låt höra alltså.

Schlager slår sig ner på platta marken, ordnar litet om att de välpressade benkläder-
nas regelräta linjer inte måtte rubbas, varpå han tar konceptet ur bröstfickan, sträcker ut

det på rak arm och läser med allvarstung,
nästan hotfull mimik:

Bensin
trolldryck besvärjande
piska smattrande
järnhavre
allt
för häst flygande fram
luftskodd.

Sparv och lortidyll
dräpta
skrinlagda.
Väg för nya mänskor.
Järnhästars blixlopp
i uppförsbackar.

Kråkvinkels rackarkärra
pinobänk
nedskrotad
skumpvagn
i kras.
Väg för nya mänskor.
Kulturmotorer
hurra!

— Å, en så förtjusande kulturdikt, skrat-
tar fröken Fågelflykt. — Men jag kan inte lova

er mera än tio mark för dikten. Jag svarar nämligen för festbestyrelsens kassa som är alldeles otroligt mager.

Trots den hotfulla mimiken avslöjar herr Schlager sig som en synnerligen medgörlig och anspråkslös skald. Han nöjer sig med honoraret.

Fröken Fågelflykt vågar därför komma fram med förslaget att göra dikten några centimeter längre, inte för att den ej vore bra som den är, utan därför att festpubliken så vill ha det. Också härvid är Schlager medgörlig, han måste medge att fröken Fågelflykt har rätt då hon anser att den som till publikens nöje engång satt sig vid ratten skall köra sålänge bensinet räcker. Och hon går ända därhän i sin förmodan beträffande festpublikens smak, att den helst vore med om en hel lång ballad, där den luftskodda järnhästen på sin ilfärd slutligen hamnade i diket. Kullerbyttor skall det vara och kritsch kratsch. Så vill festpubliken ha det, inte blott i kulturcentrum utan även i det lilla undanskymda Häxböle.

Unge Schlager börjar betrakta fröken Få-

gelflykt med illparig blick. — Vad menar hon den fördömda maran? frågar han sitt unga skaldehjärta.

Hon läser hans tankar som i en öppen bok, hon småler. Hon vill ju endast få in en logisk avslutning på dikten. Då man engång ger sig till att förhärliga den rasande farten bör man inte utesluta katastrofen. Även denna bör få sin lovsång. En medalj bör alltid exponeras på båda sidorna.

Antagligen tryta svarsorden för unge Schlager, eftersom han smyger sin hand till den smäckra piskan, vilken hon oförsiktigt nog lagt ifrån sig, och ger henne ett svidande rapp på vristen. Men i nästa minut har hon återerövrat sin piska och med en vinande snärt i luften har hon jagat Schlager på flykten.

— Dra åt skogen kattuggla! skickar han efter sig.

Och ekot efterhärmar honom så lustigt att fröken Fågelflykt måste skratta åt intermezot, så brutalt det än stört hennes andakt i skogens helgedom.

För ormar, rävar och vargar har hon fått

sitta i fred i denna gröna pelarsal under det blå tempelvalvet och så kommer människan, en skald till på köpet, med munnen full av bensinstinkande och motorskramlande ord som jaga poesins andar på flykten.

Över ett fullbordat faktum vill hon dock aldrig ondgöra sig, men för sitt eget vidkommande vill hon aldrig upphöra att försöka urskilja vad som gott och ont är. Denna urskillningsförmåga, denna människans förnämsta egenskap vill man gärna förkväva i nutidens nyktert brådskande, men ändå så obetänksamma livsföring.

Där ligga några fallna skära blad kring rosenbusken och fröken Fågelflykt börjar uppsamla dem. Hon skall pressa saften ur dem, hon skall destillera den till en eller två klara droppar, starka och berusande och tröstande som sommargudinnans tårar.

Därpå tar hon piskan i ett fast grepp i handen och börjar åter långsamt promenera in till byn.

En solig eftermiddag sitter ett glatt sällskap på gungplankan i fröken Fågelflykts trädgård.

Att sällskapet sammanlagt är ganska tungt vägande ser man av plankans djupa långsamt vaggande böjningar ned mot gräsmattan.

Vi se läraren Stolt, fru Marström, biskop Fridelius, fröken Fågelflykt, Ossi Liljefot och Jim Aronson uppradade i bästa samförstånd. Rörelsefriheten är synnerligen inskränkt, vilket dock inte ens för Ossi Liljefots vidkommande förefaller besvärande. Ossi är nämligen en ungdom av det ovanliga slaget som inte försummar något tillfälle att få sällskapa med gammalt folk. Han riktigt kilar sig in bland de äldre. Hans pojkamrater liksom även flickjäntorna i byn ha aldrig i honom lyckats implanta sin övertygelse om de äldres mindervärdighet, barnslighet och tillvaro bakom flötet. Ossi har undersökt saken på

egen hand och för egen räkning och kommit till helt andra resultat.

Gärna skulle han visserligen nu ge den sävligt gungande plankan litet starkare fart, men han dristar inte göra det för biskopen som tyckes vara den som reglerar takten.

Det pratas om ditt och datt, såsom vanliga dödliga prata en sommarafton i en blomsterdoftande trädgård på ett gammaldags grönmålat gungbräde.

Biskopen hör sig vänligen för hos Aronson om de övriga Skrivarsherrarnas hälsotillstånd. Han har ju inte sett någon av dem röra sig i kyrkbyn på länge, inte ens den vigilante Kasperson har han mött på sina kvälls promenader.

Och herr Aronson måste säga att alla må förträffligt för så vitt han kan bedöma andras hälsotillstånd. Kasperson led visserligen av blodfullhet, men efter det han lät koppa sig blev han all right igen. Fru Samuelsson i Fölbacka är ett fruntimmer som man verkligen kan rekommendera vid dylika åkom-

mor. Om någon kan hon slå yxan just på det rätta stället.

Damerna i sällskapet rysa vid talet om koppning. Dyligt lämnar ju till och med ärr efter sig.

Aronson småler som en gammal sate medan han beklagar att han inte är i tillfälle att demonstrera Kaspersons nacke, där det inte finns kvar en rispa efter miniatyryxan. Kasperson blev tyvärr hemkallad i början av veckan till följd av en glädjande familjetilldragelse. Han hade intet annat val än att foga sig och resa hem.

Fröken Fågelflykt undrar i tysthet om inte Aronson pratar för mycket strunt nu då själva biskopen är närvarande, varför hon lämnar bänken och slår sig ned i den bekväma trädgårdssoffan.

Hon börjar bläddra i silkespapperen på spjälbordet. Där finns papper i alla kulörer för den blomsterfabrikation som nu med förenade krafter skall sättas i gång. Det behövs girlander kilometervis för en folkfest med kulturändamål, det går inte av för mindre. Hon klipper ut bladprov, mäter och avpassar och klipper igen.

Sällskapet på gungbrädet har likväl fört konversationen om koppandets förträfflighet till ett lyckligt slut, varpå man märkvärdigt nog strax tar itu med ett religionsfilosofiskt spörsmål. Det tycks bli fråga om tanken och känslan, dessa två stormakter i människans liv som ständigt stå på krigsfot med varandra.

Aronson håller före att det under århundraden tänkts och skrivits och talats så mycket härom att någonting nytt inte längre torde kunna frampressas. Han anser även att det inte längre kan uppstå några nya världsreligioner och att det inte heller skall kunna byggas upp några nya filosofiska system. Man kommer visserligen såsom tidigare att stuva och skruva om de gamla dogmerna och satserna och basunera ut dem som nya. Och troslystna finns det ju alltid om det också finns vetgiriga.

Fridelius skakar betänksamt på huvudet åt en dylik bankruttförklaring. Att förstöra eller ombygga de gamla trosfästena i andens värld är dålig krigskonst, säger han. Kyrkan får inte kapitulera. Tron och känslan höra dock

det sista ordet till, där vetandet och tanken inte längre något förmå.

Läraren Stolt är av samma åsikt som biskopen i denna sak fastän han inte för egen del närmare lagt sig in i dessa spörsmål. Han känner endast uppriktig tacksamhet mot alla dem som åtaga sig att tro, tro för sig själva och tro för alla otrogna också. Han vet inte någonting mer älskligt och vördnadsvärt än ogrumlad barnatro t. ex. hos en gammal, stilla moder.

Även fru Marström skulle för sin del ha mycket att säga i denna sak, men då hon är medveten om sin egen tungas giftighet anser hon det bättre att tiga, isynnerhet då biskopen är närvarande.

— Ändå ni, unge man? Fridelius klappar Ossi Liljefot på skuldran. — Även ni har säkert någonting på hjärtat.

Ossi blir glad då han ser sig uppmärksammas av själva biskopen och han är genast redo att stå till svars.

Om han har det på hjärtat eller i huvudet, det han vill säga, vet han inte så noga, men troligen har han lika mycket på vardera stäl-

let. Han vet blott att han i alla skolämnena alltid blivit lärd och tillsagd att tänka efter utom i religion och bibliska historien, vilken sistnämnda det oaktat inte var av det lättaste slaget.

Annat var förhållandet, när det gällde sång, uppsatsskrivning och dylikt, då fick man använda såväl tanken som känslan, tron och vetandet, så mycket man blott förmådde.

— Nåja, där har vi det, inflickar Aronson och stryker askan av cigarren. — Ju mer vi närmar oss det konstnärliga gebitet för mänsklig verksamhet, dess friare och fulltonigare blir det hela. Jag lutar nästan åt den åsikten att konsten är den enda sanna livsförklaringen, frälsningen om man så vill kalla den.

Ingen annan än värdinnan har observerat Kamaroffskij, där han artigt bugande stiger fram ur buskaget.

Och just medan Aronson filosoferar och resonerar i högsta hugg, brister plankan under sällskapet med ett brak. Man hamnar huller om buller på gräsmattan. Grobianen

Kamaroffskij har från bakre sidan placerat sig på gungbrädet med denna ödesdigra påföljd.

Kamaroffskij bleknar inunder skäggstubben över vad han gjort och tar ögonblickligen itu med räddningsarbetet.

Men det är inte några döda och sårade, det är bara goda och glada människor han ställer upp att stå igen. Man skrattar över lag, det finns ju ännu andra soffor och plankor i fröken Fågelflykts trädgård att sitta på.

— Pardon, pardon. Kamaroffskij bugar till höger och vänster. — Vad göra, herr biskop? Sådant är liv. Man sitta still, man filosofirt, man hålla kulturiske föredragerne om universums hemligste hemlighet och så kommt där något barbar och draga bort stol.

— Alldeles, alldeles som översten säger, skrattar Fridelius och går och slår sig ned bredvid fröken Fågelflykt i den stadiga soffan.

Men Kamaroffskij vet inte riktigt huru han skall urskulda sig.

— Ah pardon, fru Marrström. Här en gut stol. Var så gut.

Aronson fortsätter att röka cigarr. Han har ingenting emot att utan vidare krumbukter hit eller dit fortsätta det avbrutna resone-
manget.

Och det allmänna befinnandet och humöret tyckas verkligen inte ha lidit någon skada. Åtminstone finner Ossi Liljefot det alldeles särdeles roligt denna dag att vara i fröken Fågelflykts trädgård, i all synnerhet när bänkarna brista just då pratet börjar bli långtråkigt.

Kamaroffskij slår sig ned på gräsmattan som en spak hund efter det den gjort något galet och Ossi Liljefot följer strålände glad hans exempel.

Endast värdinnan är något murrig för det som hänt hennes gäster i hennes trädgård och hon ber biskopen och de övriga om ursäkt för trädgårdsmästarens tyngd och för bänkens bräcklighet.

Hon föreslår nu att man äntligen skall ta itu med arbetet. Och strax visar biskopen sig vara den tjänstvilligaste av alla. Och att han även är den kunnigaste och fiffigaste konstaterar hon snart till sin häpnad.

Han gör ju precis lika vackra rosor som hon.

Aronson tycks däremot inte vara någon skicklig blomsterfabrikant. Han fubblar och skrynklar till papperet och det blir sannerligen inte några rosor av det han har för händer. Han gör mycket tålmodigt omtagningar, tappar glödande cigarraska på pappersarken så att elden håller på att komma lös, men hans rosor bli ingenting annat än missfoster. Han anhåller därför att bli befriad från uppdraget. Han lovar att skicka sig bättre som uppläsare eller vissångare, allt hur man önskar.

Lika omöjlig som blomsterfabrikant är även herr Stolt. Han påstår sig visserligen vara skicklig i handarbete, såsom strumpstoppning och stickning av kaffelappar, men ingen tror på vad han säger.

Inte ens fru Marström visar för ögonblicket något större intresse för blomstermakeriet, varför fröken Fågelflykt börjar känna sig något modstulen. Hon har ju lovat bistå festkommittén med hela dekorationsmaterialet. Och ändå kan fru Marström göra rosor,

men hon tycker förstås bättre om att helt och odelat få fördjupa sig i religiösa och filosofiska spörsmål. Hon tycks aldrig få nog av tankegymnastik.

Men nu hörs biskopen kalla på Ossi Liljefot som strax är redo. På några minuter lär Ossi sig konstgreppen och snart lägger han ned den ena mönsterrosen efter den andra på Häxböleulturens altare.

Och Ossi får beröm och klapp på skuldran av fröken Fågelflykt. Nu behöver hon ju inte längre misströsta om arbetets resultat. På tre man hand kommer rosenfabrikationen att gå som en dans. Övriga närvarande medlemmar av Kultursällskapet må latas och prata så mycket de vill.

— Ille faciet, säger Aronson och ger även han Ossi en brakande klapp på skuldran.

Festgirlander skall man alltså kunna hopbriga i fastställt antal meter och Häxböle kulturfest skall i sinom tid bli lika effektiv som alla andra fester till fromma för kulturens blomstring.

Men där kommer Nanni med den oundvikliga kaffebrickan.

Doften av tårta och småbröd verkar så bestickande på Ossi Liljefots fräscha luktorgan, att han glömmer själva biskopens närvaro och tar sig till att gnola en nästan alltför uppsluppen visa.

Unge Ossians liv och förehavanden äro fortfarande en källa till oro och bekymmer för hans moder. Numera är det inte nog med att han förnöter tiden med att spela teater, han har därtill hittat på att börja skriva berättelser. Liksom det inte fanns nog av dem som syssla med dylik fåfänglighet. På fattighuset hamnar sådant folk alltid förr eller senare, såvida de inte råkar ha biskopen till morbror eller ett kommerseråd till far eller om de inte gifter sig till fritt uppehälle. Och någonting av allt detta kan Ossi inte ty sig till. Ett rikt giftermål kan visserligen vara en framtida möjlighet för honom, men dit är vägen likväl lång för en sjuttonåring.

Dessa sina bekymmer måste fru Liljefot delge sin man just då denne öppnat radioapparaten för att åhöra ett föredrag om fiske och fiskedon. Fiske är nämligen Liljefots favo-

ritsysselsättning på lediga stunder, vilket hela Håxböle vet, fastän det inte alls står skrivet vare sig i stjärnor eller skvallerkalendrar. Ja, det är verkligen inte få gäddor och abborrar han i sitt liv dragit upp ur Håxböle sjö.

Nu ser det likväl ut att bli så och så med lyssnandet på fiskekåseriet, då Amanda börjar kälta och gruva sig över Ossi igen.

Detta frestar så på fader Liljefots nerver att han strax lägger arbetet ifrån sig och stiger ned från sin sockel, varvid ett ofrivilligt dra-åt-helsike går över hans läppar.

Själv drar han ut på gårdsplanen och lägger sig på gräsmattan att solbada en stund. Han suckar — han vet, vad det vill säga att vara slagen i äktenskapets bojar.

Han börjar nästan fundera på att ta ett metspö och fara ut på sjön. Men det går inte för sig, Lillgårdshusbonn skall ha sin kostym i kväll, silverbröllopet går av stapeln i morgon. Det blir bara att gno på med arbetet ända till sena kvällen.

Men tror någon att Liljefot får fred ens utomhus. Där slänger Amanda redan upp

fönstret, stöder armarna stadigt mot fönsterbrädet och fortsätter sin föreläsning. Hon vill endast säga att det man kan göra i dag skall man inte uppskjuta till i morgon. Och därför skall det nu genast tas i med hårdhandskarna. Ossi skall ledas till ett förnuftigt arbete.

Samtidigt säger radiokåsören att man skall lirka med abborren. Den nappar sällan när man går brådstörtat tillväga, den är slug som räven.

Liljefot tiger, lyssnar och småler. Han ser just att Ossi kommer stegande genom grinden. Vanligen klarerar Ossi detta hinder med ett fint höjdhopp. Men nu öppnar och stänger han den sävligt och högtidligt. Sportmössan har han skjutit bak i nacken och hans uppsyn är glad och allvarlig på samma gång.

Han slår sig ner på gräsmattan bredvid sin fader, sticker handen i barmfickan och drar fram Lördagsbladet.

— Läs, säger han endast och räcker tidningen åt Liljefot.

Denne kastar ett öga på bladet, där det står tryckt på första sidan, att första priset i bladets novellpristävlan vunnits av Ossian Liljefot. Javisst, där står verkligen Ossian Liljefot med stor och tydlig stil.

Det är inte utan att Janne Liljefots faderskänslor bli litet uppfriskade.

— Se på dej. Men får du några slantar också för »Den briljanterade snusdosan»?

— Femhundra flis får jag. Men det är ju äran som kostar.

Ossi lägger en stark och lysten tonvikt på ordet äran.

Men i samma stund formerar han redan en trumpet av Lördagsbladet och tutar ett ljudligt är-maten-färdig upp till sin moder i fönstret.

— Ja. In med er båda två och ät, fnyser fru Liljefot kort. Humöret har ännu inte lättat.

Ossi låter inte två gånger kalla på sig, när det gäller en så välsignad sak som maten. Med ett språng är han vid trappan sedan han i förbifarten så oförsiktigt kastat lyra

med Lördagsbladet att hans moder uppfångat det i flykten.

Fru Liljefot börjar smäläsa. Där finns ibland någonting läsvärt i Ditt och Dattspalten.

— Vad? Vad står där? Första priset till Ossian Liljefot för »Den briljanterade snusdosan». Jovisst står där Ossian Liljefot. Nå, kantänka.

Fru Amanda går inte längre i texten, hon lägger bladet ifrån sig och går att duka bordet på verandan på kökssidan.

När den oansenliga familjen några minuter senare sitter vid middagsbordet, löper samtalet till en början trögt och tvunget. Pappa Liljefot tror kanske att tystnaden härleder sig av att hans kära hälft blivit bräckt i sina ytterst bestämda åsikter om Ossis möjligheter eller omöjligheter på den ena eller andra levnadsbanan. Men han misstar sig i sina förmodanden.

Fru Liljefot har noga övertänkt saken. Och hon ber dem, såväl far som son, att ta

priset med lugn. Sådant är ingenting att hurra för. Vem är mera prisbelönad än Lillgårds Fredrik? Har han inte salsbirongen fullradad med silverkannor och graverade oxhorn? Och fortfarande springer han, gamla karlen. Han kommer troligen att springa livet ur sig. Men arbeta, nej det får föräldrarna göra. Och de är så barnsliga att de gör det bara för att Fredrik jämt och ständigt ståtar i bladen både i ord och bild. Den arma modern drömmer ju om att han snart skall vinna världsmästerskapet som det heter, varför hon föder honom med oxmärg, köttsaft och äggulor. Om detta inte är rama fåneriet, så vet man inte vad fåneri vill säga.

— Det är skillnad på skrivtävling och springtävling, säger Ossi och ler överlägset mellan fisk- och potatisportionerna.

— Kapplöpning är det ena likaväl som det andra, fastslår fru Liljefot.

Janne Liljefot skrattar i skägget och tillråder sin hustru att inte ondgöra sig över saker som man inte kan hjälpa. Hon är ju dessutom alldeles oskyldig till Ossis anlag,

som verkligen inte torde kunna skyllas på släkten. Han får svara själv för sina öden.

— Nå nå Janne, svärmor är nog lite komisk, framkastar svärdotter Amanda.

— Farmor är bra, säger Liljefot senior.

— Farmor är ypperlig, tillägger Liljefot junior. Och den förre fortsätter med glimmer i ögonen:

— Och Fredrik Lillgård skall vi inte alls blanda in i denna veva. Far hans har alla tider sprungit efter fruntimmer och Fredrik springer efter oxhorn och silverkannor. Där kan man tala om ärftlig belastning.

— Äsch, du har då aldrig allvar med dig i ditt tal, fnyser fru Liljefot.

— Finns det mera dillsås? frågar Ossi andäktigt i det han tömmer den sista skvätten ur skålen på sin tallrik.

Såsen har tyvärr tagit slut men hans givmilda moder räcker honom fatet med abborrarna.

Nej, fru Liljefot kan inte gå från sin mening att det är någonting galet med pristävlingssystemet, som lockar fattig ungdom in på osäkra vägar. Huru gick det inte t. ex.

med Lillgårds systerdotter Karin, som blev så berömd och uppjagad i bladen för sina trasmattor, att hon uppsamlade all världens lump, klippte och vävde tills hon fick baciller i lungorna och dog. Men Lillgårdiska släkten yvs ännu i dag som är över hennes prisbelönade grannlåter.

— Konsten kan betjäna sig av varje slag av material, inflickar Ossi sakförståndigt. — Fröken Prins komponerar och väver också. Och hon väver fint. Hennes porträtt var nyligen i Konstbladet. Snart reser hon utomlands på studieresa med statsstipendium.

— Vem katten reser inte ut på studieresa nuförtiden. Det gör varje litet folkskolebarn. Och när det återvänder hem händer det lätt att det knäpper far och mor på näsan. Där har vi resultatet av det moderna fjanteriet. Nej, jag tänker på dem som för hundra år sen vävde ryor i all stillhet, utan att det basunerades ut kring land och rike. Det var ryor som står sig genom tiderna. Ni har ju sett den gamla ryan i fröken Fågelflykts arbetsrum. Där är inte bara rutor och ränder eller blommor och blader att beskåda. Där

står man tyst och betraktar Storögdon som man betraktar en altartavla. Den ryan är vävd för hundrafemtio år sen. Prisbelönad är den inte, men det oaktat lär den stå högt i pris.

— Skall pappa inte ha mera fisk? frågar fru Liljefot inom parentes. — Här finns ännu fyra abborrar.

Men pappa Liljefot har fått nog både av mat och prat. Han måste ju också sörja för kostymeringen av manfolket på Lillgårdiska silverbröllopet. Och nu bestämmer han blott att Ossi själv noga skall överväga frågan om sitt framtida arbete. Det gäller ju inte vad man »skall bli», utan vad man vill och kan göra för att leva livet till glädje för sig själv och andra.

— Med fagert tal kommer man ingen vart, kära Janne. Det är just någonting man skall bli. Du blev skräddare och Ossi skall bli handelsman eller något annat förnuftigt.

— Lär styra och sköta dig själv, Ossi, säger Liljefot endast, lämnar middagsbordet och försvinner in i verkstaden.

— Man hinner ju nog både med det ena

och det andra, mumlar Ossi, sorglöst drömmande om framtidens obegränsade möjligheter.

Och nu sticker han omärkligt handen i fickan och i nästa stund uppenbarar sig en så naturtrogen råttunge i fru Liljefots knä att hon skriker till.

Men lika blixtnabbt har råttan försvunnit tillbaka i Ossis ficka som han även själv försvunnit ur sin moders åsyn.

— Bara konst, konst från morgon till kväll, klagar hon. Maktlös står hon utan medhåll ens av Liljefot i sina strävanden att bibringa Ossi en allvarlig och förnuftig syn på levnadens mening och mål.

Kammarrådet Gullklo fyller år denna dag, ett avrundat antal år och på grund av denna fatalitet är han jagad av gratulanter, notisjägare och kameraknäppare som ett sällsynt villebråd. Vart femte år upprepas jakten och för egen del önskar kammarrådet sig ingenting bättre på dessa födelse- eller s. k. bemarkelsedagar än att han aldrig hade blivit född.

Redan innan han hunnit utbyta nattskjortan mot en mer presentabel dräkt, står Häxböle frivilliga brandkårs hornkapell utanför Skrivars och stämmer upp Suomis sång. Den skallar onekligen härligt, men inte vet Gullklo vad den sången har att skaffa med hans födelsedag.

Han börjar långsamt klä på sig. Hyllningen går inte av för mindre, än att han slutligen träder ut på balkongen och ytttrar några vackra ord till de välmenande

häxbölingarna. Ett uppriktigt fy tusan går likväl nu i all tysthet över hans läppar.

Som andra nummer stämmer musikkåren redan upp: »Jag gungar på högsta grenen». Men för sin del gungar kammarrådet ännu på kanten av resår madrassen. Inte blir man fullriggad i en handvändning heller.

— »Vitt skina de blååa vatten, så långt de av öögat nås.»

Javisst, där skiner även Häxböle sjö i morgonens solglans om kammarrådet blott hinner kasta ett öga åt fönstret till. Tjänare, nu spåda de på ytterligare med körsång. Nu är ungdomsföreningen i farten. Den intonerar: »Vak upp kring hundramila stränder».

Liksom man inte vaknade för mindre, frustar jubilarer över tvättfatet. Om man vore en rodnande sjuttonårig mö, vore hyllningen passande. Fastän flickorna rodna ju inte nuförtiden och de hyllas inte heller med sång inunder fönster och balkonger. Det är vi karlfolk i farfarsåldern som nu få åtaga oss att rodna bäst vi kunna, när vi så nonchalant som möjligt mottaga ungdomsföreningsflickornas hyllning i toner.

Gullklo fattar nu posto framför spegeln. Man måste väl ändå i all anständighets namn få kamma sig. Och han tar saken långsamt och grundligt och under den viktiga förrättningen får han en idé.

Föreningar äro ju dagens lösen. Varför då inte starta en förening för stävjande av födelsedagshyllningssofoget: Antifödelsedagshyllningsföreningen. Vilken präktig benämning! Och vilken välsignelsebringande förening med i tysthet hopsamlade fonder för bibringande av ekonomiskt nödställda människor i hyllningsåldern.

Kammarrådet har på känn att denna förening kommer att bli lika effektiv som alla andra föreningar för bekämpande av den mänskliga fåfången och tanklösheten. Stadgarna har han redan klara och medlemmarna likaså. Att börja med skriver han in sig själv som hedersledamot i föreningen.

Men nu sjunga flickorna frenetiskt: »Kom rosa och akvileja, kom ljuva krusmynta, kom hjärtansfröjd».

Så att nu vet kammarrådet ingen annan

råd än att gå ut ur sin kammare och inta en lämplig attityd på balkongen.

— Jag är lycklig att denna morgon frisk och glad kunna hälsa er alla och tacka er för den hyllning i sång och toner ni skänkt mig. Sången ädla känslor föder, heter det, och alla känna vi den djupa sanningen i dessa ord.

Efter denna inledande ordsalva som träffar prick i samtliga sångerske- och hornmusikant hjärtan fortsattes sången med öronbedövande styrka, medan kammarrådet står där tigande som ett litet offerlamm. Han tänker just på parcellägaren Samuelsson i Fölbacka, som enligt Lördagsbladet i dag fyller nittio år, och han undrar om inte Häxböle ungdom efter detta skall dra åstad och hylla jubilarer med hornmusik, i all synnerhet som det stod i tidningen att nittioåringen både hör och ser. Och kanske gubben vill bli hyllad. Vem är här mäktig att rannsaka hjärtan och njurar? En hög ålder är ju i varje fall en uthållighetsprestation av rang.

När slutstrofen förklingat, tackar kammarrådet Gullklo ungdomsföreningen såväl som

frivilliga brandkåren ännu en gång för den vackra och oförtjänta hyllningen. Varpå hyllningskören jämte hornblåsarna med förenade krafter ytterligare stämma upp Vårt land, som snart fulltonig klingar ur horn och strupar över Häxböles höjder och dalar.

Men ingen må tro att kammarrådet efter denna påfrestande anstormning får råda i sitt hus. Snart börjar man utan misskund tränga in i de inre gemaken.

Knappt har han vänt ryggen åt hyllningskören förrän han finner sig stå öga mot öga med unge Ossian Liljefot, som efter alla hyllningskulturens regler bugande överräcker ett album från Kultursällskapet.

Kammarrådet är rört efter bästa förmåga. Och han bjuder Ossi att slå sig ned en stund i fåtöljen visavi honom själv. Han har ju sett »Den briljanterade snusdosan» av Ossian Liljefot i Lördagsbladet och anställer i följd härav ett stilla förhör med författaren.

Ossi är strax på sin vakt. Skämtar han, då han sådär leende frågar vad dendär dosan innehåller? Ossi känner som ett styng i hjär-

tat. Nåväl, om det gäller kan även han ge en goddag i högtidligheten och skämtar tillbaka.

— Snus innehåller dosan visserligen inte, men alldeles tom är den ändå inte.

— Nå, då måste jag verkligen ge mig tid att stifta bekantskap med dess innehåll. Men låt mig nu se på albumet som Kultursällskapet förärat mig.

— Se här har ni hela porträttgalleriet, här är ni alla, alla. Här är ju till och med kyrkbyn representerad med biskop Fridelius och kyrkoherde Bockstadius i spetsen. Och se på, här har vi ju fröken Fågelflykt också. Men detta är ju er präktiga mor, vet jag. Ändå er far? Han saknas ju fullständigt.

— Han låter aldrig fotografera sig och inte heller låter han gratulera sig, ej heller skriva in sig i föreningar, och ingen människa kan få bukt på honom, förklarar Ossi rent ut såsom saken förhåller sig.

— Det var mig en karl det, undslipper det kammarrådet, varpå han skyndar att uttala sin glädje över porträttsamlingen och ber Ossi framföra ett hjärtligt tack till vederbörande för gåvan.

Och nu får Ossi alltså gå igen. Han får lämna den fina och stadiga läderfåtölj, där han suttit som man mot man, öga mot öga med själva kammarrådet Gullklo på Skrivars. Livet är nästan som en dröm.

Och slutligen när han bugar sig till avsked ger Gullklo honom ett slag på skuldran och säger: — Om ni behöver någon pekuniär hjälp för era konstnärliga strävanden så lita på mig.

Ossi förstår knappt vad Gullklo menar och han tackar med undran i ögonen. Han har ju hopp om att från hösten få tjänst på ett tryckeri i Dumfors och tror sig därför kunna klara skivan på egen hand.

Och nu är det Ossis tur att bli föremål för en liten beundrande hyllning och lyckönskan från den rike mannen med det hjälpsamma sinnelaget. Det är ju något ovanligt att sådär blankt få avslag på erbjuden hjälp. — Ni är stolt och förtröstansfull, måtte ni lyckas i kampen, ljuder Gullklos fromma önskan.

När Ossi Liljefot lämnar mottagningsrummet, står där en kö av representanter för

allehanda bolag och sammanslutningar med gratulationskoncept i bakfickan eller i huvudet, beroende på förefintlig sinnesnärvaro eller icke, eller på talförmåga i största allmänhet. Där är ordföranden i Dumfors handelslag, där är konsulenten i Svinförädlingsförbundet, där är mejerskan från Andelsmejeriet, ingenjören i Konstgödsselfabriken, föreståndarinnan för Häxböle Leksaksfabrik A. B. o. s. v. Tålmodigt vänta de deputerade på sin tur att få framlägga och avbörda sig respektive bolags känslor för kammarrådet, som med outsägligt tålmod mottager den ena lika väl som den andra.

Snart sitter han nästan förstenad som en staty inne i en blomsterlund med en martyrs bitterljuva leende på läpparna.

Ett uppfriskande moment inträder oförmodat då madam Ros jämte man seglar in genom dörren. I kammarrådets tycke är detta en firmauppvaktning av det saftigare slaget.

Här behövs inte några papper och koncept för gratulationsformuläret.

Madam Ros lägger rutinerat knogarna på

de gungande höfterna och fixerar jubilaren. — Är magistern sjuk eller arg? Inte får magistern vara arg på sin födelsedag. Aj aj, så vackra blommor! Dendär korgen med de blå sidenbanden kostar säkert hundra mark. Si jag och Rosen har ingenting att ge, men vi kom ändå för att gratulera magistern.

Försagd och blyg med fiolen under armen har Rosen stått i skuggan av Serafina. Men nu tar han ett litet steg framåt och ber kammarrådet ursäkta att Serafina titulerar kammarrådet alldeles galet. Men det är därför att hon är sådär som man säger mindre vetande och tror att kammarrådet är ett skällsord.

— Inte skall magistern höra på vad Rosen pladdrar. Han kan dra på fiolen och förtenna kopparkärl, men det är också allt vad han vet och kan. Men magistern har säkert druckit för mycket kaffe i dag. Serafina tror sig läsa detta i kammarrådets vackra men bleka anletsdrag.

Äntligen får Gullklo en smula muntur. — Sitt ner nu, mitt herrskap, där vid det där

bordet, så skall vi ta oss en smörgås och en kopp kaffe.

Madam Ros är inte sen att breda ut sig i länstolen.

Gullklo trycker ihållande på knappen till köksdepartementet. Ett lämpligare tillfälle än detta kan han inte få att själv få i sig en styrkande matsmula mellan uppvaktningsarna.

Snabbt som i sagan dukar bordet sig under en husjungfrus sagolikt flinka händer.

Serafinas mörka ögon glimma och hon frågar, om inte Rosen nu får spela ett stycke för magistern.

— Varför inte? Gullklo tycker att det åtminstone för ögonblicket är något mindre tungt att fira födelsedag.

Rosen bugar sig djupt inför Gullklo, varpå han andäktigt för stråken till strängarna. Den mest allvarliga och respektfulla tonskapelse han känner är den melankoliska serenaden, varför han finner den synnerligen lämplig att framföra just vid detta tillfälle.

Madam Ros konsumerar redan smörgåsar med glupande aptit och kammarrådet är inte

sämre heller på detta område av djupt mänsklig verksamhet.

— Er man är lika god konsertmästare som han är kopparslagare, konverserar Gullklo lågmält madam Ros.

— Åja, nog får han det att ljuda alltid. Någonting gladare hade han ändå kunnat ta opp på magisterns födelsedag. Men si, han tror att alla vill höra dendär sorgemelodin, därför att fröken Fågelflykt en gång sade någonting så underligt om den.

Madam Ros böjer sig fram mot kammarrådet och viskar: — Men får jag inte spå lite åt magistern?

— Nej, tusan heller, nu dricker vi kaffe och sen måste ni lämna mig för de övriga gratulanternas skull. Tack, bästa konsertmästarn. Det melankoliska musikstycket är ju som enkom komponerat för firandet av en människas födelsedag. Här finns smörgås och kaffe, var så god mäster Ros.

Den goda förplägningen har tystat munnen på Serafina och stämningen är i det stora hela så att säga animerad.

Men inom kort är bordet avmejat som av

gräshoppor och nu för Gullklo handen i barmfickan och tar fram sin plånbok. — Som ni kanske vet så hör det till god ton att donera litet på sin födelsedag, säger han med spelande blick.

Serafinas granna ögon spraka till i förväntan på vad som komma skall. Gullklo tar två fina splitternya hundralappar ur plånboken och ger den ena åt Serafina och den andra åt Ros, alldeles som man ger två lika stora honungskakor åt två lika stora barn. Därpå stiger han hastigt upp och signalerar avsked med en lustig gest med handen.

När Serafina riktigt fattar vad som vederfarits dem, springer hon fram med ett glädjeskrik, griper Gullklo om livet i ett stadigt grepp och dansar runt med honom så det susar om öronen.

— Gratulerar, gratulerar, bästa magistern!

Kjolarna flyga och barmen gungar och Gullklo håller på att mista balansen.

Rosen står där förlägen. — Ursäkta herr kammarrådet. Si kammarrådet, jag rår inte för kåringen. Hon är sådär oregerlig ibland.

Gullklo är en smula andfådd, det måste han verkligen erkänna för sig själv. Men han skrattar.

Och när han slutligen lyckats expediera de två gratulanterna ler han ännu ett gott solo-leende. Det är som hade det blivit en smula mening med födelsedagsfirandet genom den ohängda tattarfirmans uppvaktning.

I största hast måste han nu ordna sina anletsdrag och med ett förbindligt småleende står han redan öga mot öga med den svartmuskige representanten för Häxböle Hönsförädlingsförbunds A. B.

Men en gång blir det ändå afton även på denna dag, och då får kammarrådet tid att ögna litet genom bladen, där hans själsförmögenheter dryftas bland de övriga livsproblemen. Hans »vänsälla» väsen har likväl varit satt på ett hårt prov och sällheten har varit av ganska tvivelaktigt slag.

Men eftersom han nu har återfått sina mänskliga fri- och rättigheter, tar han dem strax i bruk, tar sin hatt och går ut att promenera i aftonglöden på Häxböles natursköna stigar.

Teaterlivet i Häxböle har börjat blomstra i oroväckande grad. Den ena föreställningen avlöser den andra i raskt tempo och det är inte blott den lätttrörda ungdomen som blivit betagen i Thalia, även gammalt förståndigt folk visar ett rentav rörande intresse för denna kulturblomma.

Spiritus rector för det hela är givetvis Ossi Liljefot, som spelar och regisserar, kostymerar och målar kulisser, allt med otrolig fart och intensitet. De goda häxbölingarna ha intet öga längre för sin bys naturliga skönhetsmättade sommarkvällar, sedan Ossi börjat tjusa dem med anblicken av älskande par mot karminbestrukna solnedgångsfonder.

Denna lördagskväll stå häxbölingarna inför ett verkligt teaterevenemang, inför en äkta häxbölsk urpremiär. Ossi har funnit sig för-anlåten att dramatisera sin prisbelönta novell »Den briljanterade snusdosan», som nu skall

gnistra och glimma som sjustjärnan under några flyende minuter på den lilla byns teaterhimmel.

Salongen är fullbesatt i alla avseenden. Man är visserligen inte så välnumrerad och uppradad på hyllor som teaterpubliken i större kultursamhällen, här sitter man litet huller om buller och var det passar sig. När stolarna inte räcka till sitter man i knäet på varandra.

Själva ålderspresidenten kommunalfullmäktige herr Samuelsson av Fölbacka försvinner alldeles bakom sin fru, som i brist på annan sittplats slagit sig ned på hans knä. Men det gör ingenting då man i Häxböle ännu inte nått så högt i teaterkultur att de särskilt framstående bland publiken skulle avkonterfejas och bokföras i bladen. Men om Fölbacken också inte syns så särdeles bra, så ser han så mycket bättre där han gluttar fram över sin frus mjukt formade skuldra.

Men så Kamaroffskij skrattar när herr Kasperson i den högt förtjänte ämbetsmannens roll inte är mäktig att öppna den snusdosa han fått för sina bragder.

Allting roar barn, tänker fröken Fågelflykt och vecklar småleende stanniolpapperet av en svart konfekt. Också biskop Fridelius äter konfekt och småler åt det oskyldiga spektaklet.

Ossi har för egen del övertagit en biroll, en älskarroll av sjunde graden som han utför med sådan frigjordhet att publiken alltmör börjar sväva mellan fantasi och verklighet. Flickorna jubla och kora Ossi i tysthet till sitt hjärtas kung.

Även i övrigt försiggår hyllningen av de uppträdande fullt teatermässigt. Trädgårdsmästar Kamaroffskij har bundit en väldig blomsterkvast av borstnejlikor, med vilken han uppträder på scenen efter första akten och ger Ossi en smällkyss på kinden och ett kok stryk med den granna karbasen. Av fröken Fågelflykt får lilla fröken Prins mottaga en skär rosenbukett för sin utmärkta framställning av en ung flicka, medan man skramlat till en hel skottkärra med förgätmigej till herr Kasperson för hans osjälviska nitälskan för teaterkonsten i Häxhöle.

Att kyrkoherdskan Bockstadius och fru Marström äro nöjda med sin kväll ser man tydligt på deras minspel, när de mellan aktorna kommentera pjäsen och spelet. Häxböle artar sig och går framåt med stormsteg, kulturkommittén har sannerligen inte arbetat förgäves. Damerna måste dock tillskriva Ossi Liljefot en liten del av förtjänsten, han levererar ju konsten och skänker den för intet och åt alla.

Många av åskådarna inneha endast ståplats. Bland de stående befinner sig kammarrådet, för att inte tala om själva fadern till spiritus rector för det hela, skraddarmästare Janne Liljefot. Att denne alls är tillstädes är något besynnerligt, så litet intresserad för häxbölekulturen han i grund och botten är. Men det var hans fadershjärta som satte honom i gång, när Ossi så enträget inbjöd sina föräldrar att taga del av spektaklet. Amanda Liljefot stannade däremot hemma. Om också hela Häxböle var på teatern denna kväll så skulle inte hon vara där. Fåfänglighet och ett onyttigt leverne var inte tjänligt för fattigt, för sitt livsuppehälle arbetstvunget folk.

Detta skulle Ossi kanske engång komma underfund med.

Kammarrådet och Liljefot föra på stående fot en stilla konversation om väderleken, som verkligen spelar en ganska stor roll på jordklotets lilla världsteater. Liksom nyss då den uppträdde i en flodvågs skepnad och dränkte kulturvärden och människor i tiotusental. Liljefot anser att sådana primadonnor böra avlivas, vari även kammarrådet leende instämmer.

Här får likväl ingen stå i fred och tala om sådant strunt som väderleken, här hurras just nu för Ossi så det skallar om öronen.

Kammarrådet lyckönskar på det varmaste fadern till hyllningsföremålet.

Men Janne Liljefot ler ett kylslaget löje, han hoppas att pojken småningom skall ta sitt förnuft tillfånga och lämna lekarna för att söka sig ett arbete som föder och kläder sin utövare. Att leva som liljorna på marken och fåglarna under himmelen lämpar sig sannerligen inte för andra än för liljor och fåglar.

Spelet löper likväl undan med fart och

kläm och i sinom tid ljuder slutrepliken från Kaspersons läppar, där han står och betraktar den snusdosa han fått för sina hjältebragder en gång.

Applåder och hjärtliga skrattsalvor avlösa varandra alltjämt och författaren-skådespelaren Ossi Liljefot dignar slutligen under blomsterskörden.

Den häxbölska urpremiären har gått av stapeln och ett leende dröjer ännu kvar på samtliga åskådares läppar.

Ossi är inbjuden till Prinsens efter spektaklet, varför han avbördar sig hela blomsterskörden på sin fader, som ganska motvilligt tar hand om den förgängliga och svårhanterliga skönheten.

Med risk att bli hånad och begabbad av sin egen hustru tågar Liljefot likväl hemåt i sommarkvällen med famnen full av borstnejlikor, lejongap, stormhattar, georginer, lupiner och pioner. Vad är det man inte får lov att göra för de barnen?

Jim Aronson är flitigt sysselsatt med att författa Häxböles historia. Kommittén för kulturens främjande har förordnat att verket skall föreligga färdigt på kammarrådet Gullklos nästinstundande födelsedag, då man ämnar hylla honom med stor intensitet. Man har enats om att överge de långa femårsperioderna: en man av Gullklos kaliber är värd att hyllas årligen.

Aronsons rutinerade författarskap borgar för att verket åtminstone i tekniskt avseende blir fulländat, men om de historiska uppgifternas exakthet svävar såväl författaren som hans medhjälpare smått i ovisshet.

Fröken Fågelflykt innehar visserligen gamla daterade dokument, vilka Aronson då och då får bläddra i, liksom han även av kyrkoherde Bockstadius fått lov att titta en smula i kyrkböckerna.

Men annars har såväl Aronson som fröken

Fågelflykt vid sitt samarbete enats om att historia alltid är historia och att litet dikt endast kompletterar och förtydligar sanningen.

— Häxböle är tydligen en by som har framtiden för sig, säger Aronson och raspar något i sin anteckningsbok. — Nativiteten stiger, industrierna blomstrar upp, kommunikationerna har redan nått toppunkten.

— Det är endast kulturen som ännu behöves fiffas upp, genmäler fröken Fågelflykt och skrattar, där hon just drar gardinerna för verandafönstren. Solen bränner genom glaset så det osar bränt i hela trapphuset. — I kroppskultur, det allra modernaste i branschen, har vi ju redan en sådan representant som en Fredrik Lillgård att uppställa. Tänk bara, herr Aronson, vilket fint kapitel vi genom honom kan få in i vår kulturhistorik över Häxböle.

Aronson ler. Han har även för sin del tänkt behandla kroppskulturen i allra första kapitlet av boken, varför han nyligen hade försökt få ett samtal med Häxböle-löparen i dennes föräldrahem. Där var silverbröllopet

knappast ännu undanstökat, men celebriteten hade redan lättat på foten för att skära nya lagrar på löparbanorna i kontinentens kulturcentra.

Historieskrivaren behövde likväl inte lämna gården med oförrättat ärende. Silverbrudparet gav honom med största beredvillighet alla de uppgifter han önskade. Tiderna för segrar och nederlag kunde de framlägga på sekunden, en prestation lika krävande som att klara data för Napoleons fältslag.

Nästan i förtid måste Aronson dock avbryta sina efterforskningar för den översvalande gästfrihets skull han blev utsatt för. Han blev påtrugad bröllopskringla och sockerkaka i sådana kvantiteter att han inte stod ut med mera.

— Vidlyftigheten tycks vara ett karaktéristiskt drag hos Lillgårdsfolket, säger fröken Fågelflykt, småler och går att öppna dörren för sin förtjusande katt, som hon i detsamma hör jama utanför verandadörren. Men den tycks befinna sig i sällskap med Kamaroffskij. Han räcker in den som en sak.

— Var så gut, freken Fögelflucht.

— Tjänare Myggelin! ropar Aronson. —
Wie gehts?

— No inte ganska bra, muttrar Kamaroffskij och skuddar mull och sand av fötterna.

— Han vill ha regn som alla andra jordbrukare, förtydligar värdinnan trädgårdsmästarns svar.

— Giv också mig skrive ett sid i Häxbelebok, säger Kamaroffskij och sänder en lång blick upp till Aronson från lägsta trappsteget, där han slagit sig ned.

— Kom fram med vad du har på hjärtat, hederspascha! Det gäller här att framställa kulturens framåtskridande i Häxböle, vad vet du om den saken?

— No no, kultur inte alls spatsera framåt oder bakåt. Kultur bara finns oder inte finns. I Häxbele finns kultur ganske mycket. Si bara, hur giver man rum åt alle disse olika människorne. Här finns plats för zigenarne och för disse förbannede ryssarne, säger Kamaroffskij och pickar sig själv på bröstet. — Och disse edra prästerne, Fridelius och Bockstadius, oh, de är fine gesanterne från Himmelrik.

— Ja, se vi är internationalsocialister här i Häxböle, inflickar Aronson.

— Och nyktra republikaner, tillägger fröken Fågelflykt.

— Nej, man inte måste vara republikanerne, freken Fögelflucht. Man alltid måste vara monarkist.

— Hör på Myggelin! Se till att du inte blir halshuggen. Kulturen är ingenting att lita på ens bland medlemmar av Kultursällskapet, säger Aronson med ett varnande leende.

— Vi saknar dessutom fullständigt kungsämnena i vår by, tillägger fröken Fågelflykt skrattande.

— No inte, freken Fögelflucht. Si bara det skraddermeister Liljefutt sitter redan hele dagerna högt uppe på tron. Och det unge tronföljer Ossi —

— Vanvördigt skämt är vid vite förbjudet i Häxböle, avbryter fröken Fågelflykt.

Hon tar en gummiboll från fönstersmygen och kastar ut den åt katten som sitter stilla och ointresserad på tröskeln till förstugan.

Men katten rör inte en tass, den kniper

ihop ögonen och bollen får rulla dit den behagar.

— Nu får ni regn, herr trädgårdsmästare, förkunnar fröken Fågelflykt.

Säkrare än på en barometer läser hon detta på kattens bleka och torra nos.

Kamaroffskij blickar upp mot skyn, som verkligen mörknat åt alla väderstreck. Atmosfären känns tung och tryckande. Och se, redan skär en ljungande blixtnögel genom verandan, följd av ett avlägset doner. Ett dovt vinddrag går genom trädkronorna och blommorna skälva i rabatterna. Mörk och blytung är skyn, men inte en regndroppe har ännu fallit.

Kamaroffskij reser sig, gör korstecknet och söker sig in i förstugan, dit även fröken Fågelflykt försvinner. Inte ens den stoiskt lugne Aronson vill sitta i glasskåp, när Tor är ute och kastar eldklot. Även han lämnar sina papper på verandabordet.

Stora regndroppar knappa redan på taket. Den törstiga marken bidar, blommorna sluta sina kalkar med utesägligt behag och fåglarna lyssna i tystnad och nyfikenhet.

Knappandet på verandataket blir snart ett enda fräsande och smattrande ljud och de tomma tunnorna vid stuprännorna fyllas som av ett trollslag.

Men väderlek är en nyckfull lek, där ljus och skugga, sol och regn tråda sin växel-dans.

När man om några minuter träder ut på verandan igen, ler solen mellan de sönder-rivna molnen och det är åter glitter och glädje och paradisk doft i fröken Fågelflykts träd-gård.

Förberedelserna för Häxböle kulturlotteri ha redan länge pågått och allt fortfarande virkar, stickar och broderar man med stor intensitet. Man stickar i ensamhet och man stickar i sällskap vid s. k. syaftnar till ackompanjemang av musik, solosång och uppläsning.

Ordförande i handarbetskommittén är kyrkoherdskan Bockstadius, ett duktigt fruntimmer med vidlyftiga s. k. sociala intressen trots att hon är påbördad nio ostyriga barn och en i all tysthet sagt hemknarrig man.

Hon har en eminent förmåga att värva medlemmar till sin förening och då spinnvidan i Häxböle inte är så talrikt representerad som i andra samhällen, driver hon in även männen under fanorna eller närmare uttytt, till arbete på bordlöpare, kuddar och slummertäcken.

Men hennes försök att väcka fröken Fågel-

flykts intresse för dessa samkväm ha inte krönts med framgång, beroende på dennas ringa lust att närmare sätta sig in i giftasvuxna prinsars och prinsessors giftermålsaffärer. Dessa frågor dryftas nämligen på samkvämen så ingående och med sådan sakkännedom som gällde det tjocka släktens förehavanden, varför en i dessa historier mindre väl orienterad person måste känna sig utomstående.

Trots dessa kungliga intressen, som — för att säga sanningen — även besjalar svärdsidan i stor utsträckning, är rangskillnaden här inte så skriande som den vanligen är i fullfjädrade kultursamhällen med s. k. sammanträngd befolkning.

Vid det möte t. ex. som för närvarande äger rum i folkskolans samlingsal, sitter själva kammarrådet Gullklo inträngd mellan fru Samuelsson av Fölbacka och skrädarhusstrun Amanda Liljefot, en förträfflig trio inbegripen i allmänmänskliga spörsmål.

Fölbacka-mor har hört att det sällskap hon själv för närvarande tillhör arbetar för kultu-

rens framåtskridande, men hon har aldrig av kyrkoherdskan Bockstadius fått någon förklaring på vad saken i grund och botten gäll-
ler. Därför ber hon nu kammarrådet vara vänlig och godhetsfullt förklara det konstiga ordets innebörd.

Gullklo klappar litet om Fölbacka-mor, medan han ogenerat leende förklarar sig vara lika ovetande som moran själv. Han låter frågan gå vidare till fru Liljefot.

Denna är en kvinna som anser det vara en hederssak att aldrig vara svarslös, huru dunkel en framställd fråga än må vara. Och det hon inte så noga vet, det kan hon nästan alltid gissa sig till. — Kultur! Ja det är förstås alla de moderna bekvämligheterna sammanslagna. Det är separatorer och traktorer, det är äggkläckningsmaskiner och konstgödsel, det är skönhetssalva, filmstjärnor, hårvatten och mera därtill. Vad annat skulle det vara?

Ossi, som även lyser med sin närvaro vid Kultursällskapets sammanträden, uppfångar genom larmet sin moders andragande och han är litet generad över hennes fria utlägg-

ning av en sak som inte ens Gullklo åtar sig att förklara. Kultur skall väl ändå vara någonting annat, någonting finare. Om det inte är teater och skolor och böcker och dylikt, så vet Ossi inte vad det är.

Fru Samuelsson fortsätter att sticka strumpa. Det är en egendomlig förening hon blivit kallad till, en förening som inte ens tydligt och klart kan förklara sin mening och sitt mål. Om man här skulle arbeta för alla moderna bekvämligheters införande i Häxböle som fru Liljefot förmodar, finner hon hela föreningen onödig och meningslös. Man har det ju redan tillräckligt modert och bekvämt i Häxböle. Fru Samuelsson tiger likväl i församlingen. Hon tillhör den gamla stammen.

Kammarrådet tappar just en maska på den grytclapp kyrkoherdskan givit honom i händerna. Men då fru Liljefot sitter vid hans högra sida, blir malören avhjälpt i en handvändning.

Någon särdeles flitig kulturarbetare är Gullklo inte, han vilar efter varje varv och låter blicken då spela runt hela kulturkretsen. — Vad säger manne biskopen just nu

till lilla fröken Prins, där hon skrattande ser ned i sitt nothäfte? Och huru trivs Lillgård, gamle Don Juan, i detta sedesamma sällskap? Synbarligen som fisken på torra landet. — Ändå Liljefot, skraddarmästarn, var är han?

Men denna tankefråga kan Gullklo ju lätt få besvarad, blott han vänder sig till höger och klär den i ord, vilket han även gör med detsamma.

— Liljefot! Jo han är ute och fiskar abborrar han. Fru Amanda hade nog uppmanat honom såväl i vänliga som ovänliga ord att infinna sig till samkvämet, men för-gäves. Han endast småskrattade, när hon talade om kulturens framåtskridande. Man rår inte på honom. Fröken Fågelflykt skulle förresten ut och fiska även hon. De brukar ro drag tillsammans.

— Se på, mumlar Gullklo och tar åter itu med grytlappen, som till hans häpnad alltmer antar formen av en verklig grytlapp, en mönstergrytlapp.

Mitt i sin arbetsiver får kammarrådet mot-taga ett kraftigt riddarslag på skuldran.

Han ser sig om och där står Kamaroffskij brett smilande bakom honom.

— Ah, moral här springa framåt med många hästkrafterne.

— Kom inte och blanda bort oss, min herre. Det är fråga om kultur denna gång. För moralens förbättrande och brottslighetens avskaffande arbetar vi en annan gång.

Kammarrådet makar sig närmare fru Liljefot för att ge plats åt den nykomne.

— No kultur oder moral! Båda bra, ganske bra, hah haa! Men utan moral inte finns kultur, herr kammarråd.

Fölbacka-mor sneglar mindre vänligt på sin nya granne. Han talar ju kinesiska.

Men Kamaroffskij ser kärvänligt på fru Samuelsson, medan ett igenkännandets leende går över hans ansikte:

— Ahaa, nu jag vet, ni är detsamma medizinalrådinna, som har garneret oss med djävulens horn.

Gullklo trampar översten lätt på tårna för att denna skall veta ta sig i akt för Häxböles högtaktade kopperska.

— Blir disse strumperne för mig? vågar

Kamaroffskij ändå fråga med en liten sidoblick på det hon knåpar på.

— Det beror på om min herre har tur på lotteriet eller ej, fnyser fru Samuelsson.

Men nu blir pratet avbrutet på alla håll och ändå ha fru Marström och fröken Stolt ännu inte på långt när hunnit slutbehandla det senaste kungliga förlovningsryktet. Det är endast ålders- och karaktärsproblemen man tillsvidare hunnit med. Hela den politiska sidan av saken är ännu inte klarlagd.

Även idrottskonversationen, som på ett utmärkt sätt skötts av sådana sakkunniga i ämnet som Lillgårdsvärdinnan och föreståndaren för andelshandeln, måste tystna då biskop Fridelius nu äskar ljud för att börja sitt tal om kristendomen som grundform för all kultur.

Det är ingenting nytt som biskopen här kommer fram med, när han framhåller den praktiska kristendomen, det kristliga sinne-
laget som enda medel för kulturens framåtskridande. Och det sant kristliga sinnelaget bottnar djupast i omtänksamhet och rid-

derlighet mot de svagare. Dessa förnäma själsegenskaper äro således kultur i djupaste mening.

Så att nu förstår såväl Fölbacka-mor som Amanda Liljefot vad kultur är. Så enkelt var det.

Huru alla de övriga föreningsmedlemmarna reagera inför en så kortfattad kristendoms- och kulturförkunnelse står inte alldeles tydligt att läsa i deras ögon. Ingen opponerar sig likväl. Inte ens Bockstadius, som dock omfattar och förkunnar en helt annan form av kristendom: korsets dystra saga, barbariets triumf i en grå forntid.

Men vad är det Gullklo tänker på, där han sitter med blicken höjd mot taket och händerna knäppta kring den trevna bukett som spirar under västen? Kanske tänker han på den kultur som någongång blomstrar i någon ensam människosjäl. Här är det inte fråga om kristendom eller hedendom eller judendom, ej heller om forntid, nutid eller framtid. En kultursjäl eller personlighet kan ju uppenbara sig i en analfabets skepnad lika

väl som i en lärds gestalt. Den kan uppenbara sig bland ett naturfolk lika väl som bland ett s. k. kulturfolk. Ordet kultur kan inte definieras.

Kammarrådet överflyttar nu sin blick från takets abstrakta regioner till Kamaroffskij vid sin sida och säger leende och lågmält:

— Hederspascha, huru förklarar du ordet kultur? Var finns den?

— No jag inte alls förklara. Kultur inte asiatisk, inte amerikansk, inte europeisk. Kultur inte gammal, inte ny. Kultur som himmelrik, man det inte hitta på karta.

— Du menar att den finns invärtes i människan, säger Gullklo för att hjälpa Kamaroffskij med de svåra orden.

— Ahaa, all right, invärktes, upprepar denne leende och pickar Gullklo på bröstet.

Men just nu slår fröken Prins några kraftiga ackord på pianot, pratet tystnar och Ossi Liljefot stämmer upp: »Behåll din krona».

I ett av gästrummen inunder takåsen på Skrivars sitter Jim Aronson och författar. En känsla av trygghet och harmoni besjälar honom vid denna stillsamma sysselsättning. Den grumliga stoftmängda verkligheten destilleras här i hans hjärna och utlöser sig klarnad och fri i kapitel efter kapitel. Han fotograferar inte, han målar som han har lust att måla, kommittén för kulturens främjande i Häxböle må säga vad den vill.

Han kastar stundom en blick ut genom fönstret.

Över skogar och fält ser han Häxböle sjö glimma i solen. Någon ensam sjöfågels skri tränger till hans öra, när det för någon stund är stilla på landsvägen. Därute på de vilda holmarna härskar naturen ännu oinskränkt och där lever fågelvärlden ännu i paradisk frihet.

Aronson suckar litet, gamla karlen. Han

märker det själv och han småler milt. Det var ordet frihet som utlöste sucken. Och ändå har han redan brutit det ena bandet efter det andra som hållit honom fången. Till och med ett för hans timliga existens förmånligt ämbete med dess tvungna livs-åskådning har han övergivit för själsfrihetens skull. Fattig, kanske också förlöjligad har han blivit. Och ändå ger han ännu mera för friheten, för sin personliga frihets eller frälsnings skull. Må så ske, tänker han och tar åter itu med sitt arbete. Och han är ju inte heller ensam i detta frälsestånd. Det räknar ännu sina medlemmar här och där i landen, sina stillsamma, tysta medlemmar. Livsodugliga kallas de i den närvarande tidens jäkt, där flocken är den tryggaste och hedersammaste platsen för livskämparna.

Aronson stiger upp och går att betrakta den välbekanta och alltid vackra utsikten över byn.

Han ser just nu en vacker rökslinga stiga upp från Vävars badstuga. Det är lördagskväll och fröken Fågelflykt badar. Och när hon själv är tvagen låter hon sin fina bad-

stuga stå till disposition även för andra hetlufts- och kallvattenentusiaster.

Aronson ser på klockan. Det är tämligen sent redan. Men han besluter ändå att bege sig till Vävars. Han hoppas att Kamaroffskij ännu inte hunnit spoliera hela vattenförrådet och allt björkriset.

I detsamma hör han huru en motorcykel ilar fram därnere på landsvägen, spärrande och sprattlande som en kulspruta i funktion, och han lutar sig ut genom fönstret för att närmare åse det blixtnabba loppet.

Ännu är cykeln bakom berget vid vägkurvan, där även zigenarsällskapet Ros just i sakta mak tycks röra sig framåt, delvis i kärra, delvis till fots.

Därborta skymtar motorcykeln redan då och då blixlikt fram mellan det glesa trädbeståndet. Med ett dånande smatter tar den just nu kurvan i svindlande fart och hamnar som en utslungad projektil i landsvägsdiket.

Allt är insvept i ett dammoln. Aronson kan inte urskilja zigenarsällskapet från motorryttarna. Han hör endast att man skriker och han störtar ut.

När han i nästa minut står vid kullkörningsplatsen krypa två motorryttare tämligen välbehållna upp ur diket, medan zigenarna stå i livlig beskådan av spektaklet.

Och där står Kasperson livslevande och ser fullkomligt obesvärad ut med sin nätta skråma på näsan. Hans kumpan i holken, herr von Fahnfelt, förefaller att vara något yr, men reder sig gott även han på egen hand.

— Ni väsnas nästan för mycket, grabbar, gruffar Aronson.

— Si de försökte vara bussiga och ville bräcka oss i kurvan, vittnar madam Ros, räcker tungan åt de kullbytterade och svingar sig upp i sin fyrhjuliga kärra, där fem otvättade ungar väsnas bland klädbylten och matsäckar. Hon smackar sakkunnigt åt hästen, som långsamt börjar lunka i väg.

Rosen står och bugar och ber ödmjukt om ursäkt för sin oregerliga käring och han säger sig gärna stå till tjänst jämte två svartögda ynglingar med att skaffa upp det ramponerade fartvidundret ur diket.

Kasperson avböjer dock erbjudandet med ett vresigt: — Dra åt helsike, patrisk!

— Kasperson, Kasperson, betänk att du tillhör föreningen för kulturens främjande i Häxböle, förmanar Aronson.

Blodet tycks stiga de hetblodiga zigenarynglingarna åt huvudet, de ta redan några steg framåt och utslunga svordomar över maskinryttarna.

Den fromme Ros förmår dock lugna dem så att ett landsvägsslagsmål blir avvärjt. De endast spotta eftertryckligt, svänga runt på klacken och börja marschera bort efter trossvagnen.

Rosen ber om tillgift för pojkarnas ohövlighet, bugar sig djupt för Skrivars herrarna och fortsätter även han sin vandring efter Serafinas långsamt rullande ekipage.

Kasperson letar fram en fickspegel och börjar justera kravatten. Och när han då varseblir skråman på sin näsa, går en viskande svordom över hans läppar.

— Lugna dig, gamle gosse, såret läks snart i den milda häxböleluften, tröstar Aronson. — Förresten är hela Kultursällskapet i morgon bjudet på utfärd till det undersköna Perähärjänvatsa, där en kulturfest skall gå

av stapeln. Gullklo har hyrt ångbåten Måsen, ni vet. Ni skall med förstås, ni behöver kultiveras ni som alla andra.

— Jag ger tusan i allt, fräser Kasperson. Titta hur min cykel är ramponerad. Jag borde ha lytt min fru som varnade mig för att ånyo fara till Häxböle.

— Strunt i maskinskrället. Tacka lyckan för att ni själva inte gick ur gängorna, säger Aronson och skjuter de förolyckade trafikanterna med milt våld framför sig på vägen.

En nyfiken byskata är redan framme och inspekterar haveristen på torra landet. Den skuttar ett tag över den tillbucklade holken, dansar en lustig skatdans på sadeln och sätter sig sedan på spetsen av styrstången och skrattar åt den tragikomiska trafiken.

Det är helig morgon, helig sommarsöndagsmorgon med förklarad ljus över tingen. Det är stilla i gårdarna, stilla vid de guldbestrå-lade stränderna. I skuggan under alarna glimma dagdroppar, tunga, kristallklara, sådana de i begynnelsen formades av sol och is.

En fisk sprattlar muntert vid vattenbrynet helt nära intill Vävars brygga, men några fiskare skönjas inte vare sig i vikarna eller ute på fjärdarna. Man sover tungt och gott i torp och stugor mot morgonen till den sjunde dagen.

Men där syns en båt långt ute vid Fölbackaudden. Stilla som i sagan styr den in mot Vävars brygga. Båten är lövbekransad som en midsommarfarkost och vimpelprydd och fejad och putsad från rökdamm och sot. Det är Måsen som sakta glider in mot Vävars solbelysta strand. Muntert tutande kal-

lar den på de sovande lustfararna i Häxböle.

Båtens styrman, maskinist och kapten, hela trefaldigheten förenad i gubben Braxéns pigga gestalt, hoppar upp på bryggan. Han tar en visselpipa ur västfickan och framför ledigt en aria ur Trollflöjten på sin träpipa.

Skall han då inte få liv i häxbölingarna, när han blåser för fulla lungor? Han spejar och lyssnar. Men endast tupparna besvara artigt hans morgonhälsning och i Lillgårds fårstall bråka de lättsövda tackorna och lammen.

Men se där kommer ju själva kammarrådet lunkande ned mot Vävars bärande på en väldig packning. Ett leende leker på hans läppar, Braxén ser det redan på långt håll.

— Tjänare Braxén, fint väder eller hur?

— Fint, så förbaskat fint, säger Braxén och skyndar att befria kammarrådet från en del av bördan. — Men hur skall man få liv i häxbölingarna? Jag får väl lov att försöka spela upp dem med en annan visa.

— De kommer väl småningom, menar kam-

marrådet. På Skrivars voro ju alla hans herrar redan på benen.

— Men bevara oss, skall tatarföljet också med? himlar sig Braxén, när han genom kirkarn med ens ser det brokiga sällskapet Ros ringla ut som en orm ur Lillgårds hästhage.

— Inte vad jag vet, säger Gullklo och han ser nästan betänksam ut.

Man börjar långsamt lasta in korgar och askar i väntan på de inbjudna lustfararna som allesammans försovit sig.

När allt är i ordning slår Gullklo sig ned på spjälbänken i fören, bjuder Braxén en fin cigarr och börjar även själv röka. Han undrar i tysthet, huru starten skall avlöpa.

Ur den låga trädgårdsmästarstugan på Vävars kliver Kamaroffskij ut rufsig i håret, duven och omorgnad.

Det strålande solskenet bringar dock snart liv och reda i hans skalle. Han är ju bjuden på lustfärd till det natursköna Perähärjännvatza, han liksom alla andra häxbölingar i dag. Han märker med fägnad att det reg-

nat under natten, varför han inte alls behö-
ver befatta sig med trädgården.

Men där ligger ju Måsen redan vid bryggan,
vimpelprydd och fartfärdig.

Och nu får Kamaroffskij bråttom att kliva
in i sin koj och göra toalett.

Om tre minuter står han redan fullriggad
och leende på stranden, vänligen välkomnad
av Gullklo, alla häxbölingars milde hövding.

I samma stund uppenbarar sig Serafina
Ros alldeles mittinför de två handskakande
herrarnas åsyn. Hon slank ut ur albuskaget
alldeles som en teaterfigur ur kulissen. Men
hon är inte buskablyg, rutinerat spelar hon
sin roll som förespråkarska för sitt följe.
Hon hade hört att magistern hyrt hela Må-
sen för häxbölingarnas räkning och att man
skulle fara till Perähärjänvatsa, där det in-
stundande tisdag var torgdag. Och då man
där säkert kunde sälja kopparkärl och lycko-
brev, ville hon endast fråga om det inte fanns
plats även för zigenarna på galejan. De
kunde ju kliva upp på soltaket om det inte
annorstädes blev rum.

Gullklo river sig litet bakom örat. — Tja, vi ska höra vad kapten Braxén och överste Kamaroffskij säger till saken.

Braxén skakar litet på huvudet och småskrattar.

Men Kamaroffskij sträcker ut armarna vitt och brett. — För mig alltid finns plats, för alla finns plats, säger han leende.

— Nåja, vi får väl se, säger Gullklo.

— Nå tusen tack, snälla magistern, niger madam Ros förhoppningsfullt. Och mjukt som en trasdocka av bomull och rosigt tyg slinker hon bort mellan albuskarna igen.

Där ser Braxén Lillgårdsparet komma stegande arm i arm, riktigt på herrskapsvis. Javisst ja, det finns ju inte längre några bönder i Häxböle, de ha urartat för det mesta och låtit betitla och modernisera sig. Men vem skulle nånsin trott att Lillgård engång skulle låta leda sig som hund i band. Det är ålderdomssvaghet, tänker Braxén, som ingenting vet om den trolldomsdryck madam Ros kokade på fru Lillgårds beställning.

Men nu börja häxbölingarna småningom vakna allesammans. Till och med herrskapet Samuelsson av Fölbacka ses stega ned mot Vävars strand. Braxén undrar över att nittioåringen orkar. Men det finns ju de som inte passa in i några åldersklasser. Där går han med skalken i ögonvrån och lika rak i ryggen som någon annan.

Man slår sig ned på stranden i tyst och rofylld väntan.

Fölbacken struntar egentligen i kulturfesten; han har hört tillräckligt hornmusik och festtal i sina dagar. Men han har lust att ännu en gång hälsa på gamla bekanta i Perähärjävatsa. Och Fölbacka-mor fick lov att lämna sin sedvanliga kyrkogång och följa med. Men när själva kyrkoherdskan skulle delta i lustfärden, var det inte så farligt med den saken.

Där kommer kyrkoherdskan förresten i flygande fläng. Hon är ganska andfådd men ser annars fullkomligt nöjd och glad ut i sin nya hatt, ett obeskrivligt ting mittemellan stekpanna och kakform.

— God morgon, god morgon allesammans. Huh, vad det blev varmt!

Kyrkoherdskan kastar av sig kappan och ordnar litet om spetskrusidullet på sin splitternya muslinsklänning. Hon ser sig omkring i den tigande församlingen.

Men där kommer ju fru Marström och postfröken och herrskapet Stolt. — God dag, god dag. Gullklo välkomnar dem allesammans.

Och småningom börjar pratet flöda som porlande vattubäckar. Damerna ha oändligt mycket att tala om. Det är ju en hel vecka sen de råkades vid samkvämet i folkskolans samlingsal.

— Se där har vi flickorna Prins och Ossi Liljefot och rikssvensken Pettersson från brukskontoret i Dumfors, säger fru Marström och vinkar goddag åt de ankommande ungdomarna.

Ossi Liljefot gör strax en frimodig förfrågan hos kammarrådet, huruvida herr Pettersson finge deltaga i lustfärden till det undersköna Perähärjänvatsa. Ossi ville gärna visa gästen den stora isgrottan i strandberget. Vilken begäran kammarrådet med största nöje beviljar.

I en gräsbevuxen glänta mellan strandbuskarna masar sig zigenarsällskapet i sorg-

lös väntan på att få gå ombord på Måsen. Rosen sitter och stämmer och reparerar sin skrälliga fiol, medan Serafina ger di åt lindebarnet samtidigt som hon inövar en dans med den sjuåriga Sabina. Hon sitter och vaggar på huvudet och markerar takten med foten åt den lilla danserskan. På marknaden i Perähjärjävatsa kan man ju alltid tjäna någon slant med sång och dans.

Sabina är redan mästarinna i soldansen och snart är hon färdig med ormdansen också. Flickebarnen reder sig alltid i livets strid, tänker modern, med stolthet betraktande den tysta och läraktiga flickan. Av pojkarna har man bara förargelse. De äter en utfattig och de stjäla och ljuga så man jämt råkar i klistret för dem.

— Konsta! Ner, ner med dej på eviga minuten! skriker Serafina, när hon i samma stund ser en av de mindre slynglarna svinga som en apa från gren till gren uppe i tallkronorna.

Dibarnet vaknar och börjar kvida, men söves strax igen.

— Där är de redan hela schacket, rappor-

terar pojken uppifrån trädtoppen ner till de sina.

— Motorherrarna också? frågar Serafina med spänning.

— Nej, men de kommer just nerför backen.

— Än biskopen då?

— Jo biskopen och Liljefots och Vävars fröken, de kom just nu alla på en gång.

— Seså, nu går vi också, säger Serafina, lägger dibarnet i Rosens armar för att själv ha fria händer att gå främst framför fronten.

Rosen har nästan svårt att reda sig med barnbyltet och fiolen på samma gång, men framåt bär det ändå om han också håller sig som den sista i följet. Men vid hans sida går ju även den lilla barfotade Sabina med blicken full av undrande iakttagelse.

De mindre flickorna, två dockor på tre och fyra år, ha fattat ett stadigt grepp i mor Serafinas tygrika kjol, där de småspringande hålla kurs med hennes långa, mjukt glidande steg.

Tre unga gängliga kvinnor hasta fram i Serafinas kölvatten så att kjolarna fräsande sopa efter dem som häxkvastar. Och efter

dem följa tre stycken donjuaner med segersälla blickar under gröna slokhattsbrätten.

Ledigt som en primadonna hälsar Serafina Ros de vid bryggan församlade, som alla bli något förbluffade över zigenarnas uppträdande. Man undrar och mumlar och frågar varandra om patasket verkligen skall följa med på Måsen.

Kommittén för kulturens främjande i Häxböle som fulltalig är närvarande och således även beslutför, vet sannerligen inte vad den skall besluta i denna sak.

Gullklo står där och småler i ett fasligt dilemma, då han ser damerna snörpa på näsan och hör Kasperson vitt och brett orda om risk och ansvar och missriktad välvilja och dylikt. Med vildar ombord kunde Måsen snart dyka ner till botten av Häxböle nyckfulla sjö, och inte främjades kulturen heller av att man sammanförde likt och olik.

Det bekommer likväl inte Serafina Ros det ringaste vad herrar Kasperson och von Fahnfelt prata om kultur. Detta ord har hon

hört förut, eller rättare sagt, hon har läst det. Hon har läst om dragning i kulturloteri på stora plakat. Men vad angår det henne och hennes följe om man skramlar ihop pengar till hundra kultursprutor. Huvudsaken är att de nu ha tur att få komma med ombord på Måsen.

På bryggan överlägga biskop Fridelius och fröken Fågelflykt på tumanhand om det föreliggande kulturproblemet, vilket de för eget vidkommande lösa med att skrattande stiga ned i Måsen.

Herr Aronson och skraddarmästare Liljefot resonera även de på sitt håll om situationen, varvid Liljefot leende konstaterar huru krångligt och invecklat det kan ställa sig att råka in i kulturkretsar. För sin del anser han det klokast att ansluta sig till tattarsällskapet om detta inte får tillträde till Måsen. Med kopparslagare Ros kommer man alltid tillrätta.

De bjudna gästerna ha småningom troppat ned i båten. Endast Kasperson och von Fahnfelt stå avvaktande på stranden, medan Liljefot på bryggan växlar några stillsamma

förståelsefulla ord om det bråkiga människosläktet med gubben Braxén.

Men nu ger Gullklo en försynt signal åt madam Ros, som stått med ögon och öron på spänn för att utforska, huru lotten skall falla för henne och hennes följe.

Och nu är den fallen i det ljuvliga och gladeligt lyfter hon upp på armen den mindre av flickungarna som likt en vampyr hängt henne i kjolen, fattar den andra stadigt vid handen och skrider stolt ner på bryggan.

— Tusen tack, snälla magistern.

— Seså, raska på nu allesammans. I fören får ni ta plats, kommenderar Gullklo.

Som sista man i följet passerar Rosen tyst förbi Gullklo. Endast hans blick är talande, och säger: förlåt att jag existerar, herr kamarrådet.

Fröken Fågelflykt observerar huru svårt Rosen har att klara landgången med lindebarnet och fiolen i händerna på samma gång, varför hon skyndar att lätta den svåra situationen för honom. Och han anförtror henne

utan betänkande sin fiol, sitt hjärtas instrument, som hon leende mottager i sitt beskydd.

När hela tattarföljet nu är inskeppat stiger Liljefot ned i Måsen, där hans hustru Amanda redan oroligt gett honom många små vinkar om att stiga ombord.

Gullklo står ännu på bryggan och kallar på Kasperson och Fahnfelt, vilka dock ståndaktigt stå kvar där de stått.

— Leve friheten alltså, säger Gullklo och stiger ombord.

Gubben Braxén roar sig med att blåsa en kort avskedsfanfar på sin tråpipa för de ståndaktiga herrarna på stranden, innan han sätter maskinen i gång.

Solen står redan högt på himmeln när Måsen äntligen ångar ut från Vävars strand med det undersköna Perähärjänvatsa som mål.

Serafina som inte riktigt fått klart för sig, varför de två motorherrarna måste stanna på stranden, finner tillfället synnerligen lämpligt att skadeglatt räcka ut tungan åt dem, vil-

ket konststycke den lilla flickan, som trygg sitter på hennes arm, med stor skicklighet efterapar.

Detta undgår lyckligtvis helt och hållet kommittén för kulturens främjande, som redan pladdrar hit och dit om väder och vind och om sevärigheterna i byn där långt borta österom den milsvida sjön.

Väderleken spelar som känt en liten roll vid friluftstillställningar för främjande av kulturen. Inte sällan spelar den arrangörerna även ett stort spratt. Detta gäller inte blott i det lilla undanskymda Häxböle, även stora och lysande samhällen, som beskäftigt nitälska för kulturens frammarsch, äro underkastade vädrets outgrundliga lagar, eller mänskligt uttryckt, dess nycker.

Efter berömda mönster har man beslutat att även i Häxböle ta saken grundligt då det gäller att så frö för kulturens blomstring. Tre dagar ha anslagits för ändamålet och vid detta laget har man redan nått aftonen före den första dagen.

Föredrag och förfriskningar, förfriskningar och föredrag skola avlösa varandra och stor beskedlighet och allmän belåtenhet ha redan under förberedelserna varit förhärskande bland festbestyrelsedamerna. Kyrkoherdskan Bock-

stadius jämte fruvar Prins och Marström, vilka utgöra högsta rådet i bestyrelsen, ha redan utvecklat så mycken hjärtlighet att de i all tysthet varit tvungna att ta in hjärtstyrkande medel. Det är endast att hoppas att de skola ha styrka nog att avkoppla det älskvärda leendet till natten, för att med så mycket större intensitet låta det stråla på den första, andra och den tredje avgörande dagen.

Offervilligheten har i det lilla Häxböle varit rentav storartad när det gällt att skänka vinster till lotteriet.

Det är visserligen inte särdeles kulturellt betonade gåvor, såsom bankaktier, silverkannor eller konstverk av berömda mästare som influtit, men det är pjäser värda att vinna ändå. En travare t. ex. skänkt av Travsportens vänner i Dumfors, en rasbässe av Kreatursförädlingsförbundet, rågtunnor, trädgårdsredskap, tuppar, grisar, vadmal, lärft m. m. m. m.

En hel zoologisk trädgård är framtrölad invid folkskolan, i vars närhet även en karusell dykt upp. Häxbölebarnen ha redan kastat lystna blickar på den stora snurran, som

just nu inspekteras av festbestyrelsen. Skötsel av motorn har anförtrotts herr Kasper-son, skolad och vältränad i maskinkulturens olika grenar.

Motorn funktionerar alldeles utmärkt och styrelsemedlemmarna erfara de riktiga kittlingarna i maggropen när de göra provturer i flygskepp eller gungande båt.

Huu, säger kyrkoherdskan redan blek om nosen av cirkelsvängarna, medan fru Marström inte alls tycks må illa, eftersom hon skrat- tar så det klingar över hela zoo, där även fyrfotingarna efter bästa förmåga delta i generalrepetitionen med gnäggande, bråkande eller andra ypperliga repliker.

Egentligen vore det tid för damerna att gå hem och lägga sig, då själva solen redan gått till kojs, men ännu gäller det att fästa upp en massa pappersdekorationer. Fru Marström, som är änka, gör härvidlag som hon vill, medan kyrkoherdskan får finna sig i att helt enkelt bli hemförd av sin man.

Aldrig nånsin har man sett kyrkoherde Bockstadius så förargad som då han kom till festplatsen och höll en privatpredikan för

sin fru, tog henne under armen och ledde hem henne, vartill hon inte ens orkade protestera.

Men snart kommer själva John Blund och leder bort även fru Marström, varpå det småningom blir tyst och stilla natt över platsen.

När kammarrådet Gullklo vid de s. k. småtimmarna i stilla, animerad stämning passerar festplatsen på hemväg från ett direktions-sammanträde i Häxböle Leksaksindustri A. B:s gillehall, börjar han i sin tur på egen hand inspektera kreatursutställningen jämte karusellen. Han tycks vara särdeles djurvänlig för ögonblicket, eftersom han klappar så eftertryckligt om rasbässen att den blir arg och vill stånga honom. Även till de små sovande grisarna har han ett gott behag, ja till och med hönsen står han och betraktar som hade han aldrig förr sett dylika djur, och han sjunger mjukt och försiktigt: Lou-lou, Tou-tou, Frou-frou.

Men varför skulle han inte göra en provtur i karusellen? Den står ju där precis som en väntande bil.

Han praktiserar sig in i cirkelns mitt, får av lyckträff maskinen i gång och lyckas även komma upp i ett flygplan. Men musiken har samtidigt kommit i gång, vilket kammarrådet i sin stilla stämning inte alls beräknat. Och en sådan rasande musik med pukor och basuner och symbaler i full aktion!

Då och då lyser augustimånen fram mellan molnen, upplysande platsen med ett magiskt skimmer.

Och kammarrådet flyger och kan inte annat. Han kan inte stoppa maskinen. Han trycker här och han trycker där, han trampar hit och han trampar dit, men utan resultat.

Hans stämning förflyktigas mer och mer och han säger högt och rent ut ett fult ord om maskinkulturen och om festkulturen med förresten.

Men äntligen besluter han att göra sig fri från dess grepp, kosta vad det vill och han går även strax från beslut till handling.

Ett, tu, tre, kastar han sig ut ur flygplanet och hamnar som en fullfjädrad akrobat på två säkra fötter igen.

I samma stund hörs ett revolverskott knalla.

Han vet mycket väl att det är fru Marström som skjuter skrämshot från folkskolan. Han ler. I morgon skall han köpa hundra lotter av henne, en så tapper och orädd kulturkämpe som hon förvisso är.

Ännu när han går in genom Skrivars grind, hör han karusellen cirkulera för full maskin vid basuners och balalajkors ljud.

Det är morgon på den första dagen. En grå himmel och en blöt jord grumlar obarmhärtigt festbestyrelsedamernas nyvakna blickar.

Fru Marström står vid sitt fönster och faller tårar vid åsynen av den bedrövliga festplatsen med dess drypvåta vimplar och slaknade pappersblommor. Alltings fåfänglighet står tydligare än någonsin för hennes blick.

Men där kommer ju Kamaroffskij stegande över gårdsplanen med en kappsäck i handen.

Lugnt och långsamt traskar han i hållregnet. Han finner tydligen behag i att låta regnvattnet blöta det frodiga håret på hjässan och att få ansiktet tvaget utan att själv behöva röra en fena.

Han kastar av sig regnrocken i förstugan och träder gladeligt in i rummen.

— No inte man skall gråta, fru Marrström. Bra väder, riktig bra väder, fru Marrström,

säger han och öppnar kappsäcken. — Se bara alle disse vackre sakerne som freken Fögel-flucht har skickt eder.

Han plockar upp ur kappsäcken en massa leksaker: dockor, kattor, bollar. Men även nyttiga trädgårdsprodukter har han med sig från Vävars.

— Se bara, fru Marrström, vad man vill giva för kultur. I Håxbele skall bliva det finaste kultur. Inte man skall gråta, fru Marrström.

Fru Marström måste le, hon kan inte annat. Och nu får Kamaroffskij lov att börja hjälpa henne med skötseln av de levande vinsterna därborta i skjulet. Bässen är ju alldeles vild i sin fålla och hästen hungerstrejkar.

Strax är Kamaroffskij redo till hjälp. Han förstår så väl att kvinnor inte ha det rätta handlaget, när det gäller dylika djur. Han går ut att inspektera den levande vinstkollektionen och fru Marström börjar med nytt mod ordna och numrera de nyss inlutna gåvorna.

Medan Kamaroffskij sakkunnigt och framgångsrikt sköter om djuren i skjulet, samlas

en flock barn kring karusellen. Där syns tvättäkta häxböleungar uppblandade med bytingar från kyrkbyn, för att inte tala om alla de osnutna zigenarbarnen med rövarhövdningen Konsta Ros i spetsen.

Medan man väntar att ruljansen skall börja, har man tusen konstner för sig. Man avskjuter små stenar med stritsa, man levererar allehanda okultiverade ljud och läten, man är kaxig mot flickorna och fjädrar upp sig mot småpojkar. Man har inte en aning om att man nu står i beråd att medverka till kulturens främjande med de slantar man eventuellt har på fickan. Regnet tar man heller inte alls från den trista sidan, man betraktar det som ett glittrande glädjeämne som man infångar på tungspetsen och på utsträckta handflator.

Och när den lilla zigenarflickan Sabina sorgglöst börjar dansa soldansen i en vattenpuss, saktar regnet av som för ett trollslag och solen börjar åter titta fram mellan de sönderrivna molnen.

En ensam herre i kulturellt luggsliten

kostym uppenbarar sig nu vid ingången till nöjesfältet. Vi känna igen Aronson, författaren, f. d. pastorn, bankruttrade filosofie magistern med det stilla leendet på läpparna.

Kamaroffskij står just i skjulöppningen med ett ämbar fodersörpa i vardera handen.

— Tjänare Myggelin! Jag ser att du slagit dig på kreatursskötsel.

— Ja se bara på disse kloke små svinerne.

— Grisar, rättar Aronson. — Du kan ju vinna dem för en mark per styck. Jag vill åtminstone inte ha dem.

Aronson tar ett par steg bakåt, varvid han kolliderar med kyrkoherdskan som just anländer i flygande fläng med kassaskrin och andra utensilier för ingångsättandet av rulljansen.

Fru Marström skyndar att hjälpa kyrkoherdskan med alla småsakerna. Hoppet om en tjänlig väderlek lyser upp på nytt i fru Marströms ögon. Penningskörden för kulturrens främjande skall kanske dock kunna sättas i gång.

Det klassiska pepparkaksståndet saknas

givetvis inte heller på Häxbölefesten. Ståndets pappväggar ha tydligen blivit något uppblötta av regnet, men det är tur att fru Lillgård ännu ej infunnit sig med pepparkorna.

Något dekorativt zigenarläger har man inte arrangerat, då Häxböle om sommarn nästan ständigt är hemsökt av det genuina sällskapet Ros, som kommittén för kulturens främjande helst skulle skicka dit pepparn växer.

— Där har vi tattarföljet redan, klagar fru Marström i detsamma.

— Ja sannerligen, instämmer kyrkoherdskan, när hon kastar sin blåa blick ut mot vägen. — Serafina slipper vi då aldrig, tilläger hon med en suck.

— Men snälla kyrkoherdeskan, vi måste ju älska våra medmänniskor, viskar Aronson småmysande.

— Jo jo, frou kirkoherdeska, vi måste älska, instämmer Kamaroffskij och höjer ett pedagogiskt pekfinger åt kyrkoherdskan.

Kyrkoherdskan försvinner in i festsalen, lämnande de två herrarna att välkomna festpubliken.

Herrskapet Lillgård anländer just instuvat jämte pepparkaksförrådet i en skraltig fordhoppa.

Det är inte så lätt för den vidlyftige Lillgård att praktisera sig ut ur den trånga överlastade vagnen. Till en början ser man endast baksidan av hans nedre extremiteter, sen följer bakdelen och ryggtavlan och slutligen huvudet. Därpå uppenbarar sig den väldiga pepparkakskorgen, varpå fru Lillgård kliver ut, skrudad i plummonfärgad ylleklänning och klockhatt av linnetyg på huvudet.

Några minuter senare är hon redan installerad som välbeställd ståndsperson i pepparkakshuset, där det gäller för henne att ha ögonen öppna för allt som sker, inte minst för det som sker tyst, såsom för snatteri och i all synnerhet för sin mans ögonkast på ungt och skönt kvinnfolk.

Serafina Ros med svit gör just sin entré på nöjesfältet. Hon gör den med schvung och självfallenhet, hon har ju löst biljett i klingande valuta för hela sitt följe. Hon vet att föreningen Kultursällskapet står för rolig-

heten och att denna som vanligt satts i gång för s. k. välgörande ändamål. Rosen tror att Häxböleföreningen står i förening med Mosskulturföreningen i Dumfors. Men det skall katten veta huru alla världens föreningar äro förenade. Och strunt i annat blott man har tur att vinna på lotteriet, menar Serafina och svänger runt på klacken så att kjolen slår ut som en påfågelsstjärt.

Långsamt men säkert infinner sig publiken. Man kommer i grupper, man kommer ensam eller par om par.

Skrivarspensionärerna, herrar Kasperson, von Fahnfelt och Schlager, anlända alla tre per sprakande motorcykel, livligt övertygade som de äro om nödvändigheten av ett snabbt införande av en ny och modern kultur i Häxböle.

Kasperson har ett egenhändigt skrivet föredrag i barmfickan betitlat: Fartens betydelse för kulturens frammarsch, medan unge herr Schlager som skald ämnar behandla samma ämne i löst bunden form. Herr von Fahnfelts mimik skvallrar om att han för sin del

anser kulturen tillräckligt betjänad av hans blotta närvaro på nöjesfältet.

Kasperson styr strax stegen till karusellen för att sätta maskinen i gång. På motorers vis krånglar och strejkar den i början, men går småningom för full maskin.

Snart är Kamaroffskij inbegripen i livlig verksamhet med att langa upp de minsta ungarna på kamel- och elefantryggar, upp i fantastiska drak- och flygskepp, medan han slutligen glädjestrålade svingar sig själv upp på en struts.

Även ålderspresidenten i Kultursällskapet herr Samuelsson av Fölbacka står och väntar på tur att få flyga några varv för det goda ändamålet.

Det börjar bli ett riktigt öronbedövande støj på festplanen. Barnen bli vilda och ostyriga. Rosen sitter invid pepparkaksståndet och spelar melankoliska låtar på sin fiol alldeles på eget bevåg utom programmet, medan Serafina stönande av välbehag står och dricker smultronfärgat saftvatten direkt ur flaskmynningen.

Damerna vid lotturnorna rysa vid åsynen av denna skriande okultur, och det är verkligen tur för Serafina att herr Kasperson råkar befinna sig i karusellens innandöme. Kasperson — känd i Häxböle för sitt hovmästerliga ordningssinne — skulle utan betänkande kasta den saftdrickande Serafina över skranket.

Men var dröjer Ossian Liljefot? Festbestyrelsedamerna gå i orolig väntan på hans ankomst. Tiden för prologens uppläsande är snart inne. De goda damerna ha ingen vetskap om Ossi små mellanhavanden med flickor, affärer som ibland rentav åstadkomma stagnation i hans kultursträvanden.

Fru Liljefot, som redan länge oroligt promenerat av och an på nöjesfältet, är inte sen att ge Ossi en grundlig uppsträckning för hans rännande hit och dit, när han äntligen infinner sig. Men farmor Liljefot uppträder strax till Ossi försvar. Hon begriper ju så innerligt väl att Ossi behöver litet praktik för sitt älskarfack. Och då varken biskopen eller kyrkoherden ännu syns till, är det ju inte så farligt om Ossi förse-

nat sig litet. Förresten har farmor ännu inte sett ens själva kammarrådet som skall hålla hälsningstalet.

— Men var har du Janne? Ämnar han strejka igen? spørjer svärmor.

— Janne? Han är ju inte ens inskriven i Kultursällskapet. Han for förresten till Dumfors för att köpa fodertyg och han ger säkert en goddag i hela festen. Vad kan jag göra?

— Nej nej, ingenting kan man göra till saken, säger farmor resignerat. — Men ser du Amanda, där kommer ju fröken Fågelflykt och bevara oss väl, är hon inte i sällskap med biskopen och kyrkoherden. Jo jo, det är kultursällskap det. Men ett sådant hössel här är! Barnen borde ändå näpsas en liten smula. Har du redan köpt lotter, Amanda?

— Ja, fem blanka. Och flere köper jag inte, säger svärdottern bestämt. — Hörde svärmor redan att zigenarmatronan på en lott vann en resa till Perähärjänvatsa? Kapten Braxén lär ha skänkt två resor på Måsen, och någon berättade nyss att von Fahnfelt från Skrivars vann den andra biljetten på tio lotter.

— Sesådär, lycklig resa, säger farmor Liljefot och skrattar precis som en sagohäxa. För egen del ville hon gärna vinna en av gris-kultingarna, hon hörde att ryssen just haft tur att få en av de tre. — Har du alls hört om det skall bli dans efteråt? spörjer farmor nyfiket viskande.

— Hur annars. Men inte ämnar ju farmor dansa här på Kultursällskapetets fest. Vi är inte i ungdomsföreningen nu.

— Kantänka, den ena föreningen är inte förmer än den andra. Där snurrar Fölbacken i karusellen så mycket han vill, medan själva biskopen häpen står och ser på. Du är så ängslig av dig, Amanda. Men var tyst nu. Där har vi kammarrådet. Nu börjas det riktigt på allvar. Tyst pojkar därborta. Man har ju svårt att höra.

Proper och välkammad bestiger kammarrådet Gullklo talarstolen. Han ser nästan allvarlig ut, där han lågmält och utan gester tar till ordet.

— Ärade häxbölingar!

Vi kunde säga att farten inte blott i maskin-

teknisk bemärkelse utan även i form av s. k. rörelser och föreningar av olika slag behärskar släktet av i dag. Även vi här i vårt undanskymda Häxböle ha inte helt gått fria för föreningsflugans härjningar. Det friskaste skottet på denna vår andliga odlings gröna gren är Kultursällskapet, som arrangerat denna fest för hopbringande av penningmedel för idealens förverkligande, det vill säga för kulturens blomstring.

Här tar kammarrådet sig en funderare. Men han har ändå inte tappat koncepten, i all synnerhet som han inte haft några koncept. Han fortsätter redan:

— Att betjäna sig av de flygande fanornas och de klingande glasens taktik i kulturkampen har blivit allt vanligare, varför det småningom torde bli fara på färde att man bullrar ihjäl själva kulturen. Införande av tyst trafik även på detta område av mänsklig samfärdsel blir snart en nödvändighet, om man verkligen vill uppfånga kulturens lågmälda röst och följa dess maning. Med kultur i djupare mening avser jag då närmast sådana begrepp som samvete, ansvarskänsla,

ridderlighet. I stor utsträckning har man visserligen organiserat sig för uppnående av kultur även i denna fundamentala form, men just i organiseringen som sådan torde fara föreligga: man råkar ut för överorganisering. Den personliga friheten står på spel och personligheter bli allt mer sällsynta företeelser. Vårt släkte består snart av endast ledare och ledda, alla beroende av och alla fastkedjade vid varandra som slavar. Så snart tre eller fyra äro församlade dyker där upp en ledare. Kaxar och skrikhalsar bli snart människoidealet för det uppväxande släktet, varvid det civiliserade barbariet, eller låt mig kalla det den civila militarismen, förkväver all verklig kultur, vars livsvillkor är frihet. Man småler åt den gamla satsen »Den ensamme står starkast», vilken dock torde innehålla slutgiltig sanning.

Inom Kultursällskapet ha vi gudskelov ännu inte diskuterat någon uniformsfråga, ej heller ha vi haft något gradbeteckningsbestyr, och jag hoppas att vi allt framgent skall hålla oss till den tysta humanistiska kulturen, om vi också någonsång bli frestade att

som annat modernt folk ta oss en sväng i en rullande motordriven karusell.

Kammarrådet bligar inom parentes på den fördömda karusellen i vars virvlar han råkade vid sin nattliga hemfärd. Men han fortsätter med stort lugn:

— Att festtal skulle ha någon kulturfrämjande betydelse skall vi inte heller inbilla oss. Härvid är den stillsamme arbetarens insats av vida större effektivitet, liksom diakonernas tysta verksamhet är det i jämförelse med predikanternas på det kyrkliga arbetsfältet.

Härmed har jag på festbestyrelsens begäran sagt de oundvikliga inledningsorden, som endast vilja tolka min personliga syn på saken. Men de ärade festbestyrsedamerna veta säkert bäst huru kulturen skall främjas, varför jag på det varmaste får rekommendera de små förlustelser som stå till buds här på nöjesfältet. Jag tänker att den ärade festpubliken snart får lyssna till festtal som gå i annat tempo. För min del har jag talat för en tyst trafik inom Kultursällskapet i Häxböle by.

Där spelar en glad och oskuldsfull glimt i Gullklos ögon, när han stiger ner från talarstolen och styr kosan att pröva lyckan i fru Marströms lotturna.

S I G R I D B A C K M A N :

Vindspel	1913
Hälleberget och kavaljeren	1914
Guds barn	1916
Enda sonen	1917
Ålandsjungfrun	1919
Familjen Brinks öden	1922
Bostadsbolaget Sjuan i Lergränden	1926
Den gamla spinnrocken	1929
De fåvitska trollen	1932
Under Häxböles sol	1935

Holger Schildts Förlag

RUOTS. KAUNOKIRJ. 1

Backman

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 101 9664

KIRJANSITOMO
TUKEVA
HELSINKI

X

